

Månedsoversigt over plantesygdomme

331. — Maj 1953.

Der blev for maj måned modtaget beretninger fra 127 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 623 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur omtrent på månedens normaltemperatur i størstedelen af måneden, og d.v.s. 8—11°, men blev i ugen 17.—23. særlig høj med 3—4° over normalen. I ugen 10.—16. målttes lave temperaturer adskillige steder, f.eks. på $\div 1,2$, $\div 4,0$, $\div 2,4$, $\div 2,6$, $\div 1,1$, $\div 0,1$, $\div 1,3$ og $\div 0,7$.

Nedbøren blev for tiden 1.—30. og for hele landet 31 mm med normalen på 34 mm. Nedbørmængderne faldt over hele måneden, men fortrinsvis i tiden 10.—30. For de forskellige landsdele målttes i tiden 1.—30. følgende mængder i mm og med månedens normal i (): Nordjylland 47 (43), Østjylland 56 (43), Vestjylland 59 (43), Sønderjylland 72 (46) — for hele Jylland 56,9 (43,4); Fyn 49 (43), Sjælland 55 (38), Lolland og Falster 51 (41) — for Sjælland og øvrige øer 52,6 (39,5); Bornholm 31 (34).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Frostskade var ret almindelig og ofte stærk; af i alt 86 beretninger skrives i 15 om sjælden (6 svage, 9 stærke) og i 53 om almindelig ødelæggelse (29 svage, 24 stærke). Skaden indtraf hovedsagelig allerførst i måneden samt omkring 8.—10., i nogle egne dog senere. Skaden forekom ikke blot på lavtliggende jorder, men også, hvor planterne savnede næring og derfor blev omfindtlige for frost, og herom skrives: „Det er efterhånden min opfattelse, at den egentlige årsag oftest må søges i andre forhold, bl. a. kalktrang, kvælstofmangel m.v.“ (P. Pedersen, Østhimmerland); „især frostskaide i korn efter græs samt efter kålroer i forbindelse med kalibrist. En rugmark med plætvis lyspletsyge var stærk frostskaide“ (K. Nielsen, Ladelund, Brørup);

„dog har kuldeskaden ikke været lokaliseret til de kolde jorde, men mest i forbindelse med mangel på et eller andet, kali, kalk eller fosforsyre“ (Helge Rasmussen, Nordøstfyn); „nattefrost og kuldeskade ses mest i forbindelse med mangelsygdomme, hyppigst kalimangel, senere manganmangel“ (Chr. Christensen, Holbækne); „skaden værst i forbindelse med fosforsyretrang eller lav Rt“ (H. Jensen, Lammefjorden); „ved undersøgelse af jorden fra sådanne arealer er der i mange tilfælde fundet lave fosforsyre- og kalital. Ved rigelig godskning er der ingen skadevirkning. Flere landmænd her på egnen har i det tidlige forår tilført store gødningsmængder i en stribe tværs over markerne. I disse striber står afgrøden godt, medens der har været kuldeskade på begge sider af striben“ (Stanley Jørgensen, Høng); „vårsæden har ret almindelig stået med de hvide frostbælter på bladene, og især har det været ondartet, hvor der samtidig var manganmangel på færde“ (P. Grøntved, Sydsjælland). I et par beretninger skrives dog, at kuldeskade også forekom, hvor der ikke var trang til næring: „På en enkelt stribe ca. 1 km bred og gennem 2 sogne var samtlige bygmarker mere eller mindre skadede. Selv marker, der er overordentlig velforsynede med kalium, led skade. Nogle steder var kuldeskaden synlig i pletter efter fordums dages mergeldynger“ (A. Buchreitz, Ribe); „i øvrigt var de gule pletter med tegn på kaliummangel fremtrædende i mange marker, der vitterligt havde fået betydelige mængder af kaligødning“ (P. Riis Vestergaard, Samsø). Planterne voksede fra skaden, der som helhed næppe har anrettet stor ødelæggelse, og med varmen, der indtraf omkring den 17., blev væksten hos korn og græsser særdeles yppig i månedens sidste halvdel. Det er dog sandsynligt, at gule bladspidser, der var almindelig hos vårsæd, selv efter at denne var kommet i god vækst, har kulde som årsag. I nogle egne blev store dele af markerne især med byg helt afsvedet, og her blev planterne hemmet meget stærkt i vækst (A. Toft Andersen, Holstebro; A. Ammitzbøll, Skjern; Vald. Ternvig, Vejle; Vald. Johnsen, Skærbæk; S. Nørlund Christensen, Aulum; Ejlf Johansen, Ærø).

Lyspletsyge (manganbrist) i vintersæd og da især hos rug synes at have været meget hyppig og ofte almindelig; af i alt 87 beretninger skrives i 41 om sjælden (20 svage, 21 stærke) og i 27 om almindelig ødelæggelse (15 svage, 12 stærke). Af disse kan som eksempler nævnes følgende: „Der har i år været talrige tilfælde af lyspletsyge på vintersædsmarker. Det er navnlig set i rugmarker, men også i nogle tilfælde i hvedemarker. Der er i stor udstrækning sprojttet med mangan, og virkningen har været god. Det er mit indtryk, at tilfældene af lyspletsyge i vintersæd har været hyppigere end ellers“ (J. Esp Sørensen, Aalborg); „enkelte rugmarker er blevet hemmet i udviklingen, før sygdommen blev opdaget“ (G. Heltoft, Nibe); „lyspletsyge er ret almindelig i vintersædsmarkerne i år, selv om der ikke er merglet eller kalket. Angrebet forekommer meget pletvis, en hårdere bearbejdning i forbindelse med mere udbredt traktordrift må vel være skylden“ (L. Hangaard Nielsen, Videbæk); „lyspletsyge i vintersæd har i år været mere almindelig end ellers; mange marker er meget udtyndet (rug). Mange-

len blev stærkt fremhævet af nattefrosten først i maj, idet planter, der manglede et eller andet — kobber, mangan, kalk m.v. — frøs ned før de andre planter, således at der blev såvel frost- som mangelsygd. Tilførsel af mangan har ikke kunnet forhindre, at sygdommen slog igennem, da frosten kom" (J. J. Jakobsen, Grindsted); „enkelte marker meget medtaget, i et tilfælde helt ødelagt (rug). Folk er ikke rigtig opmærksom på det i rug, hvor rettidig bekæmpelse i øvrigt hurtigt har givet et godt resultat" (A. Ammitzbøll, Skjern); „en nabomark blev sidste år sprøjtet med mangan, men gav ingen virkning. Mon denne sprøjtekoncentration har været for svag. Der er prøvet at så 30 kg mangan pr. ha, men ikke altid får man gunstigt resultat" (A. Mortensen, Gram); „om just ikke almindelig, så skønnes en for tynd plantebestand i mange rugmarker at kunne tilskrives „udvintring,, på grund af lyspletsyge. Ved forholdsvis mange tilkaldelser har jeg i hvert fald fundet den resterende plantebestand tydeligt præget af manganmangel, og der er åbenbart tale om flere sådanne tilfælde end almindeligt" (P. Riis Vestergaard, Samsø). Det fremgår i øvrigt af adskillige beretninger, at man er opmærksom på, at rug og måske også hvede på mangantrængende jord med fordel kan tilføres mangan allerede om efteråret; der er her sikkert grund til at overveje anlæggelse af forsøg eller store iagttagelsesstriber, således at man rammer de mangantrængende dele af marken. Disse bør nok omfatte mangantilførsel efterår, forår og både efterår og forår. Endelig skrives der i flere beretninger, at den sædvanlige 2 % mangan i vand i mange tilfælde ikke helbreder planterne; dette kan skyldes, at jorden er meget stærkt mangantrængende, at vædskemængden og dermed manganmængden er for lille og måske også andre forhold. Rugmarker med tynd plantebestand er i år yderst almindelige, og det er tænkeligt, at mangantrang er en væsentlig årsag hertil, selv om dårligt såbed og sen såtid også over betydelig indflydelse på plantebestanden. For vårsæd modtoges i alt 97 beretninger, og i 38 af disse skrives om sjældne (18 svage, 20 stærke) samt i 49 om almindelige ødelæggelser (16 svage, 33 stærke). Der skrives i talrige beretninger, at lyspletsyge er langt stærkere fremtrædende end sædvanligt og navnlig i byg; om grunden hertil nævnes behandling af jorden i foråret, fordi dette ikke blev nået i det regnfulde efterår, for stærk bearbejdning med traktorredskaber samt frodig vækst, hvorved der bliver brugt forholdsvis store mængder af mangan. Det vil føre for vidt her at nævne hver enkelt af de talrige beretninger, men følgende vil formentlig dække nogenlunde for et stort antal iagttagelser: „Der er forholdsvis megen lyspletsyge i byg, antagelig fordi man særlig sår byg, hvor der erfaringsmæssigt er fare for manganmangel" (J. Chr. Andersen-Lyngvad, Hasseri); „lyspletsyge er på visse egne ret almindelig selv på jorde med Rt under 6. Dette giver mange steder angst for kalkning, og resultatet bliver dårlige bederoemarkers og ikke særlig god byg. Vejen må her være kalkning og gødskning med mangan-sulfat" (K. Knudsen, Hadsund); „6 stærke angreb i byg af lyspletsyge i vår- og vintersæd var betragtet som kuldepletter til trods for tydelige symptomer" (K. Knudsen, Himmerland); „lyspletsyge i vårsæd er i år meget almindelig. Sygdommen ser ud til at brede sig år for år, hvilket vel i første

række kan tilskrives en rigeligere kalkning, men den udbredte traktorbrug har sikkert også sin del af skylden. Næsten alle steder bliver der nu sprøjtet mod sygdommen; 10—12 kg mangansulfat pr. ha har virket fint“ (Poul Olsen, Hobro); „utrolig mange bygmarker har været angrebet af lyspletsyge“ (Kr. Nielsen, Salling); „man ser ofte i denne tid lyspletsygens angreb, de skarpt afgrænsede partier lyser op i de frodige vårsædsmarker, der på lang afstand fortæller, at her er noget galt. Der findes alle grader af angreb fra svage til stærke“ (Magnus Paulsen, Nr. Nebel); „på jorder med høj reaktionstal er forekommet stærke angreb af lyspletsyge. Sprøjtning med 10 kg mangansulfat pr. ha har haft tilfredsstillende virkning, medens direkte udstrøning af 50 kg mangansulfat ikke har så god virkning“ (Knud Sehested, Otterup); „stærke angreb var almindelige. De helbredes let ved sprøjtning med 10 kg mangansulfat pr. ha, men en kombineret hormon- og manganopløsning har ofte svedet kornet. Opløsningen viser desuden tilbøjelighed til at danne bundfald“ (H. Wraae-Jensen, Skælskøregnen). Byg synes at have lidt stærkt under lyspletsyge, og selv om man ikke på et stort antal af dens blade finder de ejendommelige kanelbrune pletter eller stænk, er bladenes gullige farve og slaphed ofte tegn på, at sygdommen er langt mere almindelig i marken, end de nævnte brune pletter giver udtryk for.

Gulspidsyge (kobberbrist) konstateredes i flere bygmarker, hvor kendetegnene sløredes af frostskaide (J. J. Jakobsen, Grindsted), og ved Borris iagttoges lyse bladrande hos byg den 22. (M. Madsen).

Kaliumbrist iagttoges almindeligt i byg, men var næppe stærkere end sædvanligt, ja, i adskillige beretninger skrives udtrykkeligt, at kaliumtrang er i aftagende, hvor man efterhånden gødsker stærkere med kali. Af i alt 83 beretninger skrives i 32 om sjældne (19 svage, 13 stærke) samt i 40 om almindelige angreb (28 svage, 12 stærke). Af de talrige og fortræffelige beretninger kan blot nævnes enkelte: „Der findes kalimangel i stribet, hvor gødningen er sået med hånden, og mest i byg efter kårloer“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad, Hassers); „selv i marker, hvor kalitilførsel tilsyneladende er rigelig, viser pletterne sig. Her er dog sikkert tale om for sen udbringning. Hele april var meget tør“ (R. Sørensen, Han Herrederne); „kaliumbrist er almindelig, de stærkeste angreb er truffet i byg efter kløvergræs. Mange anvender endnu ikke kaligødning til byg efter græs, og som oftest opstår der da kalimangel i kornet. Kalimangel i byg forekommer dog ikke mere så hyppigt som for få år siden“ (S. A. Ladefoged, Vesthimmerland); „fra omkring slutningen af april til et par uger ind i maj gav et stort antal marker synligt bevis på kaliummangel. Hyppigst i byg efter kårloer og ældre græsmarker. Enkelte steder har man forsøgt udsprøjtning af 15—20 kg svovlsur kali med tilsyneladende god virkning“ (C. Rask Nielsen, Randers-Mariager); „kaliumbrist har været almindelig med ret stærke angreb. I byg efter grønjord, der her på egnen har fortrængt en del grønjordshavre, har kaliumbrist været at finde i de fleste marker. Det synes at være nødvendigt at tilføre kali til grønjordsbyg, uanset om græsmarken har fået rigelig kaligødning“ (A. Diederich, Århusegnen); „et enkelt stærkt angreb fandtes,

hvor man havde været så letsindig at så byg efter gammel grønjord, der havde været meget sparsomt gødet med kali" (Hans Jepsen, Løgumkloster); „denne sygdom har ikke været så udbredt, som den plejer her på egnen. I en bygmark efter en meget stor hvedehøst var stærkt angreb, men i marken ved siden af, hvor forfrugten var en meget lille bederoehøst, var der ingen tegn på sygdommen" (S. Pedersen, Møn); „i den kolige tid sidst i april og først i maj kunne kaliumbrist iagttages mange steder, især efter lucerne og godt kløvergræs" (J. Lindegaard, Korinth). Der skrives dog også fra egne, hvor jordens forsyning med kalium synes at være i orden, f. eks. følgende: „Forbigående symptomer på kaliummangel synes jeg overraskende ofte at se i forbindelse med kuldevirkning selv på ejendomme, hvor kaligødskning ingenlunde forsømmes, og hvor jeg absolut ikke tror, at rigeligere tilførsel ville være lønnende eller blot udviske symptomerne i en kold periode" (P. Riis Vestergaard, Samsø).

Fosforbrist hos byg synes at have været meget let at iagttage i år, og den var i mange egne ikke ualmindelig; af i alt 82 beretninger skrives i 41 om sjældne (23 svage, 18 stærke) og i 19 om almindelige forekomster (12 svage, 7 stærke). Om trang til fosforsyre skrives i et stort antal beretninger, af hvilke følgende anføres: „Det er karakteristisk, at marken står jævnt i den første tid, og først når marken har fået salpeter, træder sygdommen frem" (Martin Christensen, Sindal); „giver anledning til studier over betydningen af jævn spredning af kunstgødning. Gødningssprederne ligger klart i spidsen" (H. Baltzer Nielsen, Hjørring); „der er iagttaget enkelte tilfælde af fosforbrist i byg og ganske naturligt i forbindelse med kalktrang" (Chr. Sloth, Grenaa); „mere almindelig end tidligere — oftest hvor der er sået byg i grønjord = gammelt vedvarende græs, der ingen fosforsyre — eller i hvert fald kun meget lidt — er tilført gennem en årække" (H. P. Nielsen, Ulstrup); „besigtiget 3—4 marker med tydelig fosforsyremangel. I en mark (ca. 10 td. ld.) med uensartet fordeling af superfosfat udtoges prøver til fosforsyrebestemmelse: God byg: Rt 7,6 — Ft 3,9; dårlig byg: Rt 7,0 — Ft 2,0" (A. Toft Andersen, Holstebro); „meget fremtrædende" (Johs. Nielsen, Ikast); „det ser ud, som om den øgede anvendelse af kali- og kvælstofgødninger bidrager til hyppigere forekomst af fosforbrist" (P. Trosborg, Brande); „i en af markerne sprøjtede jeg nogle parceller med forskellige kemikalier; der blev synligt udslag for sprøjtning med 8 % opløsning af fosforsyre (100 l/ha). Marken havde sidste år fået 800 kg S. til kálroer, intet til byggen i år — det går altså ikke. Ft 2,0 — Rt 6,2" (Knud Henneberg, Varde); „fosforsyremangelen kan ses så jævnlig på denne egn til trods for, at der bruges en mængde superfosfat, men besætninger er jo for lille i forhold til arealet, og derfor er det stadig galt" (Vald. Johnsen, Skærbæk); „symptomer på fosforbrist har været almindelige og i nogle tilfælde meget stærke" (N. J. Drewsen, Vis Herred); „i et enkelt tilfælde tydelige symptomer på fosforbrist i byg. Byggen var ikke tilført fosfor, men roerne året før havde fået 400 kg/ha. Fosforsyretallene var dog lave" (W. Nøhr Rasmussen, Frederiksborg Amt); „iagttaget i flere marker efter roer

og grønjord" (P. Hartvig Larsen, Lyngby); „det er meget almindeligt at se fosforbrist i afgrænsede pletter på markerne. Mest morsomt er det at se, hvor dårligt man kan sprede kunstgødningen fra vogn; det er et vægtigt agitationsmateriale" (Ernst R. Nielsen, Karise); „er i en del tilfælde fundet næsten som misvækst i pletter og streger i forsultne marker efter meget dårlig spredning af kunstgødning" (Johs. Sørensen, Ørslev). I nogle beretninger skrives dog, at fosforbrist ikke har været særlig fremtrædende: „Med den stigende gødningsanvendelse er den ved at være en sjældenhed" (H. Quistgaard Mortensen, Skarrild); „i nogle bygmarker har fosforsyremangelen slået igennem, men ellers er det mit indtryk, at mangelen på fosforsyre ikke i år har været så almindelig" (Helge Rasmussen, Nordøstfyn); „kun på ganske enkelte lokaliteter" (H. Wraae-Jensen, Skælskør).

Magniumbrist blev i år iagttaget langt hyppigere end sædvanlig, og den ejendommelige grønpletning af havreblade var meget iøjnefaldende, dog som det synes stedse på opdyrket hede og stærkest på jord, opdyrket for et år eller to siden, og her atter stærkest på jord dybtpløjet i ca. 80 cm. Hvor magniumtrang synes at være særlig stærk, bliver havreplanternes blade ret hurtigt røde eller gule, og væksten standser; endvidere forekommer den ofte i forbindelse med kalktrang eller et for lavt reaktionstal; dog synes det ikke tilstrækkeligt oplyst, om trangen også kan iagttages, hvor jordens kalkforsyning er i orden, samt om den under visse forhold står i forbindelse med jernmangel (se nedenfor). I enkelte beretninger skrives: „Forekommer i år meget kraftig på relativt nyopdyrket sandjord. Angrebet er stærkest, hvar kalktilstanden er mindre god. Forsøg er anlagt" (H. Christensen, Hornum); „fundet på nyopdyrket hedejord samt efter dybpløjning af ældre jord. Afgrøden står i striber efter plovfuren. Forsøgt sprøjtning med 3 % opløsning uden udslag; nyt forsøg med 10 % (1000 liter) lige anlagt" (Knud Henneberg, Varde); „på dybpløjede arealer (indtil 80 cm) findes der ofte en meget udpræget stribning. I de dårlige striber er i flere tilfælde konstateret magniummangel" (A. Ammitzbøll, Skjern); „i to havremarker her på forsøgsstationen og forskellige marker her i omegnen er konstateret den karakteristiske tigerstribning. For mig at se til synes det at stå i forbindelse med kalktrang. Jeg vil foreslå, at man de steder, hvor man finder symptomterne, får taget jordprøver nu" (Hardy Knudsen, Jyndevad). Magniumbrist med pletter som ved havre blev også iagttaget hos vinterrug ved Frederiks samt på vårrug ved Hinge (Sv. Hojer-Pedersen).

Jernmangel er formodet i et par tilfælde, hvor havre fik lyse striber i bladet, hvorved dette fik lighed med båndgræs; undertiden var hele bladet hvidt. „Havren er fra forholdsvis ny jord (ca. 3. afgrøde) på sandblandet humusjord; fænomenet findes i striber og pletter. Vi har på samme jord set magniummangel" og senere: „Planterne får fortykkede buskningsknuder, skyder en mængde skud, der bliver lyse, nærmest gullige i randen, og mange planter dør. Kløver og sneglebælg gror udmærket, medens roerne ikke kan klare sig" (J. J. Jakobsen, Grindsted) og „Havreplanter med mere eller mindre tydelige båndgræstegnninger" (Kristian Nielsen, Brørup).

Byggets stribesygge (*Helminthosporium gramineum*). I 16 beretninger skrives, at denne ikke er iagttaget, og der foreligger ingen beretninger om fund af sygdommen.

Sortrust (*Puccinia graminis*). Skålrust på berberis blev fundet enkelte steder, således ved Varde, hvor der blev undersøgt 153 blade med rusthobe på de 38 % og 115 rusthobe på 50 angrebne blade (230 pr. 100) (A. Pedersen, Varde); fra Vestfyn: „Der var dog ikke 1 % af bladene, der var angrebet“ (B. Kjærbøll, Aarup); og på Sjælland: „Buske fundet, men ingen skålrust“ (Chr. Christensen, Maarso) samt „på en busk i Herlufsholm skov fandtes 24. maj 3,0 og 3,5 % af bladene på to skud med rusthobe (i alt 400 blade). Kun i 1 tilfælde fandtes 2 skåle på samme blad“ (P. Grøntved, Næstved). Hvilken smitterace, der er tale om i de enkelte tilfælde, er et åbent spørgsmål.

Græssernes meldug (*Erysiphe graminis*) begyndte med månedens slutning at gøre sig ret stærkt gældende og især hos rug og byg (S. P. Lyngby Christensen, Statens forsøgsstation, Virungaard; Helge Rasmussen, Kerteminde).

Borforgiftning blev iagttaget hos byg, hvor dette var tilført 15 kg borax pr. ha. Denne forgiftning synes ikke altid at kunne fremkaldes. „Den 11. maj såede jeg 0 — 10 — 20 — 30 kg borax pr. ha til byg i et forsøg. Forsøget er tilset den 18. og 29. d.m., men der er ingen skadevirkning iagttaget“ (A. Buchreitz, Ribe); det er tænkeligt, at byg er mest folsom for bor i meget ung tilstand, men der kan måske også her senere komme forgiftning.

Hundegræsbakteriose (*Corynebacterium Rathayi*) konstateredes på indsendt hundegræs.

Bælgplanter.

Dårlig vækst af lucerneudlæg i 1952 blev iagttaget. „Har gennemgående været mindre god, hvilket vel nok skyldes, at udlæget i efteråret 1952 fik en ringe start“ (A. Diederich, Århus); „de nye lucernemarkers er gennemgående tynde i år, men de ser ikke ud til at være syge“ (P. Grøntved, Næstved), og „flere marker med dårlig vækst, som dog nok i flere tilfælde skyldes for lidt kalk“ (P. Bruun Rasmussen, Marslev).

Kløverens knoldbægersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*) blev iagttaget både hos rødkløver og lucerne, men ødelæggelserne synes sjældent at have været stærke og blev hyppigst konstateret i pletter i marken eller hos enkelte planter ud over marken (Aage Munk, Øtoftegaard, Taastrup; Aage Madsen, St. Heddinge; H. Jensen, Lammefjorden; Niels Pedersen, Horsens, og A. Madsen, Borris).

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*) konstateredes i nogle marker hos lucerne: „Væksten er mange steder dårlig i år; det skyldes muligvis de to foregående fugtige år. Der findes også en del kransskimmel“ (H. Wraae-Jensen, Skælskor) og „et tilfælde af kransskimmelen er fundet,

og marken ompløjes. I øvrigt står lucernen kraftigt de fleste steder" (M. Greve, Roskilde).

Skivesvamp (*Pseudopeziza medicaginis*). „Et enkelt meget stærkt angreb" (Aage Madsen, St. Heddinge).

Salpeterskade hos humleagtig sneglebælg, hvor fro og salpeter blev blandet og håndsået; sneglebælgens spirer blev ødelagte" (C. Sunke, Slagelse).

Kløverskimmel (*Peronospora trifoliorum*) synes at have været ret almindelig hos lucerne.

Bederoer.

Kulde (frost) skadede i nogle egne bederoer ret stærkt, dog synes de hyppigst at have overvundet skaden, omend plantebestanden blev tyndet ret stærkt. Det kan formodes, at kuldepåvirkningen undertiden har været så stærk, at væltesyge dermed er indledet.

Rodbrand nævnes i en del beretninger, men angrebene synes kun sjældent at have været stærke. Mellem årsagerne fremhæves de sædvanlige: „Det er fristende at søge løsningen i en eller anden næringsmangel" (P. Trosborg, Brande); „besigtiget enkelte bederoemarkers med rodbrand sikkert som følge af kalkmangel" (A. Toft Andersen, Holstebro); „enkelte usædvanlig ondartede angreb. For lavt reaktionstal og uheldigt sædskifte altid årsagen" (Georg Nissen, Rødning); „enkelte stærke angreb af rodbrand i marker, hvor bederoer kommer hvert 3.—4. år særligt ved lave kalk- og fosfortal" (K. Nielsen, Brørup); „i forsøg med forskelligt antal år mellem bederoer er der angreb af rodbrand i de parceller, hvori der var bederoer sidste år" (Hardy Knudsen, Jyndeved).

Mosaiksyge (*Beta virus 2*) blev konstateret allerførst i maj på Nordfalster i frobederoer. „Angreb iagttaget, navnlig på selvgroede planter i kornmarker" (P. Bruun Rasmussen, Marslev).

Virus-gulsot (*Beta virus 4*) blev iagttaget mange steder i frobederoer: „Forekommer kun sparsomt endnu" (M. Greve, Roskilde); „enkelte planter var tidligt angrebet" (Aage Madsen, St. Heddinge); „ved Varpelev, Klippinge og Strobby usædvanlig stærke angreb" (Knud Iversen, Klippinge); „bortset fra enkelte tilfælde er angrebene endnu forholdsvis svage" (Peter Lind, Slagelse); „er stærkt udbredt i alle roefrømarker" (H. Wraae-Jensen, Skælskør); „der er uhyggeligt megen gulsot i frømarkerne, især i de overvintrede" (P. Grøntved, Næstved).

Bedeskimmel (*Peronospora Schachtii*). De stærke angreb i frøroer fortsatte ind i maj, men efterhånden som planterne kom i god vækst, synes disse i nogen måde at kunne vokse fra angrebet, hvilket naturligvis ikke hindrer, at frømarken fortsat er en betydelig smitekilde, da svampen vokser livligt på de syge roer. Svampen synes navnlig at være fremtrædende hos frøroer på voksestedet (K. Iversen, Klippinge), men findes dog naturligvis

også hos udplantede frøroer med f. eks. 1 % syge roer — og også i væksthushus med en lidt større procent (Aage Munk, Øtoftegaard, Taastrup). I overrigt synes antallet af syge roer at svinge stærkt fra mark til mark. Lugning af syge planter er prøvet her og der, men som det synes ikke med særligt godt resultat (H. H. Holme Hansen, Sakskøbing), og det samme synes at gælde sprøjtning af frømarken: „Der er alvorlige angreb i de overvintrede bedefrømarker. Sprøjtning med Dithane Z 78 synes kun at have ringe virkning. Konsekvent borthakning af syge planter er tilsyneladende det bedste middel til at redde resten af afgrøden“ (J. P. Skou, Hads Herred); „der findes kun ganske enkelte overvintrede marker helt fri for angreb. Hovedparten har smitten i marken, men i vidt forskellig grad. Første alvorlige angreb observeredes omkring midten af april — hvor der tilsyneladende fandt en del spredning sted. Optællingen i en mark 20. april viste ca. 1 tydeligt smittet plante pr. løbende meter. Optælling i de samme rækker (4 optællinger) 30. april viste ingen væsentlig forøgelse i smittet antal. Visse andre steder er smitten først kommet til udbrud — tydeligt i hvert fald først i maj — bredte sig da en tid. Sidst i maj synes smitten ikke at være i stærk spredning i frømarkerne. Aflugning har fundet sted i nogle tilfælde — sprøjtning med 2 % bordeaux i enkelte tilfælde. Også udplantede bederoer har vist angreb hist og her“ (N. Chr. Stentoft, Fyn); „bedeskimmelangrebene har i år været mere eller mindre kraftige; nogle marker har vist så stærke angreb som vel aldrig før set, medens der i andre marker kun har været enkelte spredte planter angrebet. De få landmænd, der har forsøgt sig med sprøjtning, har ikke haft for gode resultater, men der blev også begyndt for sent“ (Helge Rasmussen, Nordøstfyn); „findes i stærkt varierende styrke i alle marker“ (Peter Lind, Slagelse); „angrebsprocenten ligger fra 50 til 100. Markerne er meget dårlige og vil sandsynligvis kun give omkring halvt gennemsnitsfrøudbytte“ (H. Wraae-Jensen, Skælskør); „bedeskimmel er meget udbredt her på egnen, og nogle marker er totalt ødelagt. I en godt plejet mark med god godningskraft (ca. 1200 kg salpeter) lå angrebsprocenten på mellem 80 og 100. I slutningen af måneden skyder de fleste angrebne planter frøstængler, men ofte kun sideskud af dårligere kvalitet. Marken tegner dog til en moderat frøhøst. Sprøjtning med bordeauxvædske og andre midler var tilsyneladende uden virkning“ (S. Pedersen, Møn).

Men svampen er utvivlsomt udbredt over store dele af landet; ved Varde blev den iagttaget d. 27. Af i alt 60 beretninger skrives i 27 om sjældne og almindelige angreb og i 16 om almindelige og stærke angreb.

Fra første års roer meldtes de første angreb d. 16. fra Gørlev i Vestsjælland (Peter Lind) og fra Østmøn (Winther Eriksen); den sidste uge i maj kunne angreb findes i næsten alle marker, med de stærkeste angreb, 50—60 % syge planter, i marker nær frømarker (Peter Lind, Slagelseegnen, Vestlolland og Koldingegnen). Stærke angreb nær frøroer nævnes i adskillige beretninger: J. P. Skou, Odder; K. Brødsgaard, Vestfyn; Knud Iversen, Klippinge; H. Wraae-Jensen, Skælskør; S. Pedersen, Møn; Jens Østergaard, Lolland, men der skrives også om, at der findes angreb, hvor der er langt til frøroer: Bent Munch, Haslev; B. Kjærbøll, Vestfyn, samt at angreb er

værst i de rækker, der ligger nærmest rockulepladsen (A. Buchreitz, Ribe). Sprojtning eller pudring af første års roerne kan næppe helt holde skimmelen nede, omend måske hemme den en del, men hvor man har begyndt bekæmpelse, agter man mange steder at fortsætte, hvorfor det endnu er for tidligt at dømme om virkningen.

Angrebets styrke i første års roer synes at være ret uens i de forskellige landsdele, og i flere beretninger skrives, at angreb endnu ikke er iagttaget: Kr. Nielsen, Skive; A. Diederich, Århus; Niels Pedersen, Horsens; H. Agergaard, Askov; P. Riis Vestergaard, Samso; M. Greve, Roskilde; P. Grøntved, Næstved. Mange planter har været angrebet, uden at man ser skimmelen vokse på bladene, og hvis kårene er ugunstige, kommer den måske ikke til at danne sporer; det er dette billede, som er iagttaget i følgende beretning: „Kraftige angreb er konstateret i enkelte marker. I andre marker har planterne et mærkeligt lyst udseende, som formodes at ville udvikle sig til bedeskimmel. Bliver dette tilfældet, er der udsigt til meget stærke og meget udbredte angreb af bedeskimmel i år“ (Stanley Jørgensen, Hong).

Bederust (*Uromyces betae*). Skålrusten konstateredes hos udplantede og overvintrede frøroer i fire marker på Nordfalster først i måneden; rusten iagttoges også hos frøroer i væksthush (Aage Munk, Øtoftegaard, Taastrup).

Kålroer, kål o. a. korsblømsstrede.

Kulde (frost) blev årsag til, at en del kålroemarker måtte sås om, da de spæde blade blev aldeles ødelagte; det er sandsynligt, at adskillige kålroemarker har lidt stærkt af kulden, uden at de dog derfor er blevet sået om. Derved kan væksten være hemmet en del, og det er ikke usandsynligt, at sådanne skadede roer får en stumpet vækst.

Kålroe-mosaiksyge blev konstateret hos kålroestiklinger og med ret stærke angreb (Aage Madsen, St. Heddinge; H. Wraae-Jensen, Skælskør) samt hos selvgroede kålroer i kornmarker (P. Bruun Rasmussen, Marslev).

Lyspletsyge i vinterraps, der havde gule pletter overalt i bladet, blev helbredt med 2 % manganopløsning (Kr. Knudsen, Randers).

Kålsskimmel (*Peronospora brassicae*) synes at have været yderst almindelig hos kålroer, dog som regel blot stærk på de 2—3 ældste blade; med sol og blæst plejer angrebet at standse og får sjældent stor betydning.

Kartofler.

Kulde (frost) skadede mange steder de tidligst lagte kartofler ret betydeligt.

Kartoffel-rodtiltsvamp (*Corticium solani*) konstateredes hos tidligt og dybt lagte kartofler (J. Chr. Andersen-Lyngvad, Hasseris).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) konstateredes den 5. maj på blade og stængler af kartofler fra væksthush.

Krolle-mosaik iagttoges med 90 % syge planter hos kartofler i have (Niels Gram, Aabyhøj).

Gulerod.

Lyspletsyge. „Gulerod holder af kalkrig jord, men reagerer mere for mangan end de fleste andre planter; den bør sprøjtes med ca. 15 kg mangansulfat pr. ha“ (H. Jensen, Lammefjorden).

Hans R. Hansen.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Nedvisning af blomsterknopper og brunfarvning af kambiet. Der har i år været mange tilfælde, hvor blomsterknopperne er visnet hen — oftest på stadiene tæt klynge og ballon; yderligere er kambiet og delvis veddet brunfarvet — mindst i de unge grene og stærkest i stammens nederste del lige ved podestedet. Grundstammens hovedrødder er normale, men de fine sugerødder er døde.

De første meddelelser om ovennævnte symptomer drejede sig om sorten Belle de Boskoop på grundstamme E.M.IX; senere kom også andre sorter til, bl.a. Bodil Neergaard — og af grundstammer tillige E.M.IV.

På grundlag af indhentede oplysninger om jordbund og vækstforholdene m.m. i de enkelte tilfælde samt ved iagttagelser i plantagerne suppleret med konsulenternes syn på sagen mener vi, at årsagen til skaden er følgende: I det regnfulde efterår 1952 fortsatte træerne alt for længe med væksten, hvorved skudmodningen blev dårlig; da grundvandet i efteråret og en del af vinteren stod ret højt, rådnete hovedparten af de finere rødder. I foråret 1953 brød knopperne tilsyneladende ret godt — men det viste sig dog at ske på bekostning af næringsstoffer i grene og stamme, da rodsystemet nemlig ikke var i stand til at optage vand og salte. Dengang reservenæringen var opbrugt (træerne var da kommet til stadiet tæt klynge eller ballon), visnede blade og blomsterknopper — vel sagtens tillige forårsaget af kuldeperioder med nattefrost nogle gange i maj måned. Æbletræerne har således fået flere chok efter hinanden — og på mange lokaliteter har træerne endda yderligere været svækket i forvejen på grund af kræft, grenskurv og andre forhold.

Det er således vor opfattelse, at hovedparten af skaden skyldes ødelagte rødder (kvalt af vand i jorden), og at de andre nævnte faktorer yderligere har svækket træerne. Det er kun naturligt, at på svær og fugtig jord har træerne været særlig ømfindtlige, og desuden at de svage grundstammer er de hurtigste til at reagere.

I de alvorlige tilfælde af den her nævnte skade er træerne gået ud, men det skal tilføjes, at vi har haft lejlighed til at se et interessant tilfælde, hvor svækkelsen åbenbart ikke var særlig stor (og hvor der i foråret er dannet mange nye rødder), thi selv om alle blade og knopper var visne

og grenenes kambie brunfarvet, så var der sidst i maj måned mange sovende øjne, der brød fint — og disse træer vil sikkert redde livet, omend der et år eller to vil kunne spores en svækkelse. Det bør tilføjes, at i det nævnte tilfælde var jorden ret sandet.

Kuldeskade på æbleblade er meget udbredt i år, og følgende udtalelse fra Holbæk Amt kan vist gælde for de fleste af landets egne: „Kun få ødelagte blomster er set — derimod findes næppe et træ uden krusninger på de ældste blade“ (Henrik Nielsen). Kuldeskaden på æbleblomsterne giver derimod noget varierende billeder — alt efter de lokale forhold. Fra Hjørring Amt skrives: „Vi havde en enkelt frostnat, der forårsagede skade på kartofler og de første jordbærblomster. Æbleblomsterne var ikke langt fremme på dette tidspunkt“ (Frode Olesen). På de lokaliteter, hvor æbleblomsterne er blevet ødelagt af kulden, betegnes skaden af de fleste indberettere som svag til middel i spredte forekomster. De lave temperaturer har gjort sig gældende i flere perioder, hvorved der er kommet forskellige typer på kuldeskade, hvilket fremgår af følgende citater: „Egentlig kuldeskade på udfoldede blomster er ikke iøjnefaldende, men i mange tilfælde synes blomsterne ødelagt af frost omkring ballonstadiet, så blomsterne ikke er åbne“ (Chr. O. Tofterup, Sjælland); „I en enkelt have er alle Bramley-blomsterne frosset i tæt klynge — et andet sted var i den lavtliggende del af haven ca. 50 % af blomsterne frosset på ballonstadiet“ (Eli Fog-Petersen, Viborg); „Først i blomstringsperioden skadedes alle dengang udsprungne eller næsten udsprungne æbleblomster stærkt overalt ved en enkelt nats frost. Senere skader rent lokalt bestemt, almindelige, men svage“ (Wisti Raae, Gram); „De lave temperaturer i begyndelsen af måneden bevirkede nogen udtynding. Stærkest i Midtjylland og lavtliggende arealer, f. eks. ved Kolding. Af sorter er det især gået ud over Bramley, Coulon, men også andre sorter“ (Arne Sørensen, Jylland); „På Skjernegnen er næsten alle blomster i Bramley — Graasten — helt bortfrosset — Cox's Orange har derimod klaret sig“ (A. Herborg Nielsen, Salling-Fjends) og endelig „især Jonathan blev en del skadet, hvilket har forringet blomstringen — på Graasten mange blomster med sorte grifler“ (Hans Chr. Madsen, Nordsjælland).

Kuldeskade på kirsebærblomster synes ikke at være særligt udbredt, idet godt og vel $\frac{2}{3}$ af indberetterne nævner, at de intet har iagttaget, og de øvrige meddelelser går ud på, at beskadigelsen hovedsagelig må kaldes for svag. Fra Sydfyn skrives: „Det ser ud, som det kun er Stevnsbær, der er ødelagt, men der er måske kun ansat ca. 15—20 % af blomsterne, idet frosten kom midt i deres blomstring“ (Chr. Greve, Sydfyn), og fra Nordsjælland: „Især på søde kirsebær af de tidligste sorter var det ikke ualmindeligt at finde indtil omkring 20 % af blomsterne ødelagt på de nedre grene — højere oppe i træet sjældent skade“ (Hans Chr. Madsen). Det skal dog nævnes, at på Hornum forsøgsstation betegner man skaden som stærk.

I en stor solbærplantage har vi bemærket kuldeskade på blomsterknopperne — så voldsomt, at de fleste klaser gennemsnitligt vel næppe har mere

end 3—4 bær. Det var tydeligt at se, at jo nærmere buskene stod i læ af en skov, jo større var klaserne.

, En lignende skade er konstateret på hindbærkultur, hvor det var de unge skud, der visnede hen; sovende øjne er senere brudt igennem, men det kan endnu ikke afgøres, hvor meget børsætningen bliver forringet.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) blev konstateret i hvert fald d. 18. maj, og de fleste oplysninger fortæller, at skurven „slog igennem“ i tiden fra d. 20. til d. 26. maj. Det varme og fugtige vejr har været gunstigt for svampens spredning, men meget tyder dog på, at frugtavlernes i månedens sidste dage har fået skurven nogenlunde under kontrol. At dette er lykkedes, skyldes for en stor del, at mange har benyttet de for bierne ugiftige svampe-midler under selve blomstringen; derved er intervallerne mellem sprøjtningerne blevet mindre, end man hidtil har kunnet praktisere, og de nyere kemikalier har således vist gode egenskaber, der manglede hos de „gammel-dags“ (især bordeauxvædske).

Det er ejendommeligt at se, at i år fandtes de første skurvpletter oftest på undersiden af de ældre blade, og yderligere må bemærkes, at i mange tilfælde var det ikke på de ellers mest skurvmodtagelige sorter som f. eks. Graasten, men derimod Jonathan, Bramley og Belle de Boskoop.

Et billede af skurvens optræden og resultater af sprøjtningerne vil fremgå af nedennævnte citater. „Indtil de sidste 8 dage i måneden har det faktisk været svært at finde skurvpletter. Til gengæld synes der at være masser af nyinfektioner i slutningen af måneden“ (J. Klarup-Hansen, Maribo Amt); „Er almindeligt forekommende, og værst hvor der ikke er sprøjtet. Anvendelse af kemikalier mod skurven under blomstringen er i år sket med afgjort held“ (Chr. O. Tofterup, Sjælland); „Kan findes i så at sige alle plantager; nye pletters fremkomst kunne så at sige konstateres fra time til time. At angrebet foreløbig synes at være under kontrol skyldes utvivlsomt bl. a. den omstændighed, at man de fleste steder i år har sprøjtet i åben blomst — har i ingen tilfælde hørt om skadevirkning på bierne“ (Hans Chr. Madsen, Nordsjælland); „Tilbagegang i sprøjtning mærkbar“ (A. Sauer, Slagelse-Skælskør) og „Angrebet må betegnes som almindeligt, men foreløbig svagt. Enkelte kraftige angreb er set. Her var dog udeladt bordeauxsprøjtning tidligt forår“ (Arne Sørensen, Jylland).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) bedømmes i almindelighed til at være svagere i angrebet end æbleskurven, og ligesom det hedder fra Holbæk Amt: „Pæreskurven er åbenbart senere på gled end æbleskurven“ (Henrik Nielsen), således skriver også andre indberettere om, at man skal lede efter pæreskurven, at der kun er observeret enkelte pletter, at skurven kun er set i nogle få tilfælde, og at pæreskurven først er kommet i de allersidste dage af maj måned.

Æblemeldug (*Podospheera leucotricha*). Denne svampesygdom optræder gerne på visse lokaliteter, medens den i andre egne er helt ukendt. Bl. a. på Thuro har meldug i mange år været en plage (Chr. Greve, Sydfyn);

i relation hertil kan følgende fra Nordsjælland have interesse: „Set i enkelte plantager — som sædvanlig overvejende i kystegnene“ (Hans Chr. Madsen).

Det er ikke altid nemt at se, hvorfor æblemelduggen i nogle tilfælde breder sig og i andre tager af, og ej heller hvordan den rigtige bekæmpelse skal foregå, idet værdien af svovlmidler hvert eneste år bedømmes meget forskelligt. Disse forhold belyses af følgende udtalelser: „Skönt jeg de sidste 2 år har haft svage angreb af æblemeldug, har jeg intet set i år“ (W. Norrie, Uggeløse); „Er mere almindelige i år end foregående år“ (Erland Jørgensen, Fyn); „Svage angreb mange steder på sorterne Graasten, Boiken, Jonathan. Meget svovl i sprøjteplanen synes ikke at have nogen indflydelse på udbredelsen“ (Arne Sørensen, Jylland) og „Mange sorter er angrebet, og det ser ud til at brede sig temmelig meget. 1—2 % svovlkalk og andre svovlpræparater i svag koncentration synes ikke at hemme meldug. En enkelt plantage har med stort held anvendt 10 % svovlkalk på grøn spids — og der findes faktisk ikke meldug efter denne behandling“ (Ejner Christensen, Skælskør-egnen).

Ved kraftige meldugangreb bør man nok prøve sprøjtning med 10 % svovlkalk, lige når knopperne bryder — og der er også de frugtavlere, der holder på, at „saksen“ er den mest effektive (men denne beskæring kræver jo megen arbejdskraft).

Grå monilia (*Monilia laxa*) på kirsebærblomsterne omtales af en enkelt indberetter (Philip Helt, Stevns), men den endelige bedømmelse må udskydes til næste måned; det samme gælder for grå monilia på æble.

Blommepunge (*Taphrina pruni*) er konstateret på indsendte myrobalan-frugter fra flere lokaliteter. Sygdommen er på samme værtplante også rapporteret fra Kibæk (N. Gram).

Fersken-blæresyge (*Taphrina deformans*) betegnes af mange indberettere som almindelig udbredt med middelstærke til stærke angreb. Nyplantede træer synes stadig at være for sløje, hvad sundhedstilstanden angår. Herom skrives fra Roskilde: „Angrebet iagttaget mest på unge ferskentræer“ (E. Schadegg) og fra Holbæk Amt: „Alvorlig — faktisk overalt, hvor der findes et ferskentræ. Forhåbentlig gør planteskolerne nu noget ved sagen!“ (Henrik Nielsen).

Men selv på ældre træer kan sygdommen være alvorlig — vel nok fordi man ikke sprøjter med svovlkalk i rette tid. Ganske vist foreligger der en enkelt meddelelse om, at sprøjtningen ikke har været effektiv nok, men mon dette dog ikke skal tages som den „undtagelse, der bekræfter reglen“? Ellers lyder bemærkninger om fersken-blæresygen gennemgående som følgende 4 eksempler: „Sorternes modtagelighed er meget forskellig! Angrebene være i år end nogensinde — sprøjtning hjælper dog udmærket, og på sprøjtede træer (4 % svovlkalk i knopbrydning) findes kun enkelte angrebne blade, hvorimod usprøjtede træer i de fleste tilfælde kun bærer angrebne blade“ (Erland Jørgensen, Fyn); „Angrebet er meget stærkt de fleste steder, selv på steder, hvor der intet angreb var at se i fjor. Der er forskel på sor-

ternes modtagelighed. „First of all“ er stærkt angrebet“ (Philip Helt, Stevns); „I en herværende ferskenplantning, hvor der sprøjtes regelmæssigt med 4—10 % svovlkalk om foråret og med 3 % bordeauxvædske ved løvfaldstid, spiller blæresygen ingen rolle. I private haver er sygdommen fremdeles meget udbredt“ (J. Klarup-Hansen, Maribo Amt) og „Er meget slem, og tydeligt værst hvor forårssprøjtning med svovlkalk er udeladt“ (Chr. O. Tofte-rup, Sjælland).

Følgende udtalelse fra Århus fortæller lidt om, hvor udbredt sygdommen er i privathaverne: „På en udstilling i Århus, hvor de besøgende kunne tage syge planter med, var fersken-blæresyge den oftest forekommende“ (H. Dixen).

Stikkelsbærdræber (*Sphaerotheca mors-uvæ*) har allerede fra midt i maj vist sig ved de hvide belægninger på blade og skudspidser; hen mod månedens slutning iagttoges den begyndende brunfarvning af mycelie-belægningen på de unge frugter. Kulturforholdenes betydning for svampens udvikling fremgår bl. a. af denne bemærkning fra Slagelse-Skælskøregnen: „Hvor planterne står i læ, er stikkelsbærdræberen ondartet“ (A. Sauer).

Køkkenurter.

Kuldeskade er hovedsagelig bemærket hos jordbær, hvor griflerne er blevet sorte. Det er naturligvis især gået ud over de tidligblomstrende sorter, men også lokale vejrforhold spiller ind. Der skrives således fra Viborg Amt: „Ikke så slemt i år — enkelte steder gik alle de første store blomster til, ellers spredte angreb med ca. 1—2 % af blomsterne ødelagt“ (Eli Fog-Petersen), og fra Aalborg Amt: „Lokalt ret stærk frostskaide på jordbær“ (Jørgen Jørgensen).

Virussygdomme i drivhustomaterne foreligger der ikke mange indberetninger om; følgende udtalelse fra Sjælland dækker vel nok også gartnerier i landets andre egne: „Nu, hvor planterne vokser til, er de jo mere eller mindre angrebet, men skaden er meget afhængig af, om planterne har den rette ernæring“ (A. Klougart).

Chrysanthemum-virus i tomatplanter ser ud til at være over den smittefarlige periode — de angrebne, delvis dværgagtige planter er ikke blevet mere talrige end i sidste måned.

Hule asparges med mere eller mindre stærk brunfarvning af de blegede skuds nederste del er iagttaget nogle gange på indsendt materiale. Omend der som regel fra det brune væv udvikler sig svampe (*Fusarium spp.*), så synes skavanken dog at have sin primære årsag i uheldige vækstforhold, hvor store svingninger i temperaturen ganske sikkert har en væsentlig andel.

Mosaiksyge i skalotter er en sjældenhed, såfremt læggematerialet stammer fra kontrollerede avlere; — i modsat fald kan procenten for virusløg komme op i betænkelig nærhed af 100.

Løgskimmel (*Peronospora destructor*). De primære angreb skønnes at ligge på højest et par promille for varmebehandlede skalotter. Har man derimod ikke garderet sig, blomstrer skimmelen nu frem.

Prydplanter.

Kuldeskade i form af bulede eller gulhvide blade er konstateret i en del tilfælde på forskellige prydplanter, f.eks. roser og buksbom; nedvisning af de unge skud er yderligere iagttaget på enebær og gran.

Tulipan-gråskimmel (*Botrytis tulipae*) bedømmes af de fleste indberettere til at være almindelig udbredt med middelstærke angreb. Kun 4 meddelelser omtaler sygdommen som sjælden, medens 18 angiver udbredelsen som almindeligt forekommende. Der skal gengives følgende udtalelser: „Almindeligt — i de lavtliggende haver stærkt“ (A. S. Lundstein, Aalborg); „Tulipankulturer i småhaver er desværre et problem mange steder på grund af gråskimmel“ (J. Klarup-Hansen, Maribo Amt) og „Findes i omtrent alle haver, særlig synes Darwin-sorterne at være angrebet. De gamle Cottage-tulipaner klarer sig bedst“ (H. Dixen, Vestjylland).

Vel hedder det fra Sorø Amt: „Meget udbredt — selv på større arealer, hvor løgene optages hvert år og afsvampes før lægning“ (Ejner Christensen), men alligevel går de fleste erfaringer ud på, at optagning, afpudsning og sortering af tulipanløgene hvert 3. år kan holde dem sunde for gråskimmel; en forudsætning er dog, at løgene lægges i frisk jord. Fra Fyn skrives: „Temmelig almindeligt i år i de fleste private haver — hvor tulipanerne vokser på det samme sted — år efter år“ (Erland Jørgensen), og fra Sjælland: „Der er de normale angreb, men enkelte steder har de taget overhånd, særlig hvor der har været benyttet afdrevne løg, og man ikke har været omhyggelig med afpudsningen“ (A. Klougart).

Stedmoder-mosaik er kun rapporteret af enkelte indberettere. Vi selv har på et areal med 10.000 stedmoder set et meget voldsomt angreb, hvor ca. 90 % af planterne stod med spættede blomster, der for visse sorters vedkommende var svagere farvede end de normale, medens andre på grund af sygdommen var blevet både mørkere og større end de sunde. Da litteraturen angiver, at stedmoder-mosaik ikke overføres med froet, er der størst sandsynlighed for, at den indirekte årsag til skaden er sidste sommers voldsomme bladlusepidemi. Dette er nok også forklaringen på, at mange tulipaner har mere virus, end man plejer at se.

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Havreål (*Heterodera major*). 8 beretninger melder, at angreb endnu ikke er konstateret, medens 17 melder om svage og 15 om stærke angreb på

havre og byg samt i et tilfælde på hvede. Fra Hjørring skrives: „Havreålen har vist sig, og de angrebne pletter tegner sig usædvanlig skarpt på baggrund af de øvrige frodige marker. Vi venter mange skader af havreål i år. Sædskifterne trænger alvorligt til revision“ (H. Baltzer Nielsen). Lemvig-egnen: „Der er konstateret almindelige angreb, der dog endnu er svage, men der vil sikkert i løbet af juni vise sig en del stærke angreb. Enkelte angreb er dog allerede så stærke, at et par havremarker er pløjet op og tilsået med rodfrugter“ (P. Dalgaard Frandsen). Vesthimmerland: „Havreål i såvel havre som byg vinder stadig større udbredelse“ (S. A. Ladefoged). Allingaabro: „Havreål findes i mange marker, men kun ganske få steder har det haft betydning i år, mon ikke den stærke gødskning med salpeter udvisker angrebet en hel del? Et par marker er omsået“ (N. Engvang Hansen). Hobro: „Det første angreb af havreål er konstateret, kornet forsvinder i store pletter, medens ukrudtet står frodigt. Det ser ud til, at man selv på ejendomme, hvor der de senere år har været et fornuftigt sædskifte, alligevel bliver udsat for angreb af havreål“ (Poul Olsen). Aalborg: „Endnu kun set forholdsvis få, men ret stærke angreb og alle i havre efter byg, men mange mindre angreb skjuler sig under havrens stærke vækst på de gode, gødningskraftige jorder“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Brørup: „Der er konstateret flere meget stærke angreb af havreål. I en blandsædsmark (byg-havre) mislykkedes havren tolt, men her har også været havre 5 gange i 9 år. En anden mark havde havre 1946—48 samt i år, og den er meget slemt medtaget“ (K. Nielsen). Rødning: „Enkelte meget slemme angreb er iagttaget. I alle tilfælde i havre efter byg“ (G. Nissen). Gram: „Der fremkommer hvert år nye arealer med havreål — særlig på ejendomme med store kornarealer og blandsædsarealer“ (A. Mortensen). Sydsjælland: „I maj har der været noteret et stort antal angrebne marker, især byg og havre, men også hvede. Planterne er spidse og mørke i farven, omtrent som ved ondartet fosforsyreangel; men den pletvise forekomst i den enkelte mark, afgrødens ujævne og tottede udseende og endelig forekomsten af ål i rødderne viser, at det drejer sig om ål. Det er bestandig marker, hvor forfrugten har været korn (byg eller havre), og i månedens slutning, da kornets vækst blev særlig frodig, ville de angrebne dele af afgrøderne slet ikke „følge med““ (P. Grøntved). St. Heddinge: „På et par bygmarker er set meget alvorlige angreb af ål. Det var i begge tilfælde, hvor der blev dyrket meget korn“ (Ernst R. Nielsen).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha*). Se diverse skadedyr.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Jordlopper (*Crepidodera ferruginea*). Om angreb i byg skrives fra Borris: „Første angreb konstateret 4. maj. Larverne fandtes i planterne. Tre andre tilfælde konstateret 7. og 8. maj. På dette tidspunkt var larverne tilsyneladende ved at forlade planterne, idet kun få af de angrebne planter indeholdt larver. I det første tilfælde var der larver i ca. halvdelen af de angrebne planter. Kun i eet tilfælde har omsåning været nødvendig“ (A. Madsen).

Hårmýglarver (*Bibionidae*). Der er kun konstateret et par enkelte stærke angreb i byg efter staldgødet rodfrugt. Ellers er larverne kun bemærket i beskedent antal.

Fritfluelarver (*Oscinis frit*). Alle foreliggende indberetninger melder, at angreb endnu ikke er set, eller at de er svage og ganske uden betydning.

Råger (*Corvus frugilegus*). Fra Hads Herred berettes: „En majsmark var en del angrebet af smælderlarver, tilsyneladende uden at lide noget videre ved det, men en rågekoloni opdagede larverne og måske tildels også kærnerne med det resultat, at hovedparten af planterne er rykket op på et ret stort areal“ (J. P. Skou).

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). 12 beretninger melder, at angreb af betydning ikke er observeret på bælgplanterne, medens der i 16 rapporter skrives om angreb af varierende skadevirkning. Fra Virungaard skrives: „Der er iagttaget angreb af stængelål i hvidkløverstammer, 3. brugsår“ (S. P. Lyngby Christensen). Fra Stevns skrives: „Åleangreb i alle nævnte afgrøder — rødkløver, hvidkløver, lucerne“ (K. Iversen). Skælskøregnen: „Angrebene, der har været i aftagende de sidste år, er i år usædvanlig ondartede, særlig i de ældre marker, men også mange første års marker er ødelagt. Mange frø- og almindelige udlægsmarker er omplojet, da de helt er mislykkede“ (H. Wraae-Jensen). Samsø: „Kun svage angreb bemærket hist og her i lucernemarken“ (P. Riis Vestergaard). Vis Herred: „Angreb af rødkløverål i en del tilfælde, men i det gode „græsvej“, vi i dette forår har haft, lægges der ikke meget mærke til angrebene“ (N. A. Drewsen). Askov forsøgsstation: „Angreb findes i adskillige hvidkløverstammer, men de fleste steder i beskedne småpletter. I hvidkløvermarkerne kan der findes enkelte planter angrebet, men dog kun, hvor der findes lidt uheldige sædskifter. I lucerne er ingen angreb iagttaget“ (H. Agergaard). Hads Herred: „Angrebne kløvergræsmarker, der nu står til høslæt, har et meget uensartet udseende på grund af ålepletterne. I en mark, hvor der sidste måned blev konstateret lucerneål, er angrebet som helhed uden betydning for udbyttet i øjeblikket, men hvor hørytterne stod sidste år, er angrebene alvorlige. Dette forhold skyldes muligvis, at regnen har vasket en del ål fra høet ned på jorden, men bladspild og en hæmning af planterne på grund af skygge fra stakken har sikkert været medvirkende“ (J. P. Skou). Han Herrederne: „Stængelål er meget almindelige, i hvert fald i rod- og hvidkløver. I lucerne har jeg ikke set angreb. Folk går dog mere og mere over til etårige græsmarker i sædskiftet, og angrebet her synes ikke af væsentlig betydning. I de varige marker ser det ud til, at valg af hvidkløverstammer spiller en stor rolle. F. eks. synes vild engelsk og Lodi Øtofte at klare sig godt“ (R. Sørensen). Morso: „Angreb findes i alle 3 års hvidkløvermarker på øen. Angrebene har dog hidtil været vanskelige at konstatere, ligesom skaderne er mindre end normalt på grund af de gode vækstbetingelser“ (Engelhart Jensen).

Bladrandbiller (*Sitona spp.*). Der er konstateret angreb i ærter på Virungaard (S. P. Lyngby Christensen), Øtoftegaard (Aage Munch), Tystofte forsøgsstation (L. L. Henriksen) og Nordfyn (K. Sehested). Endvidere foreligger følgende beretning fra Stevns om angreb på lucerne: „Man har i en mark med udlæg af lucerne standset et angreb af bladrandbiller ved at pudre med Gesarol. Det er sikkert ikke så helt få lucerneudlæg, der mislykkes, fordi biller simpelthen „græsser“ de spæde planter af“ (Ernst R. Nielsen).

Bederoer.

Bænkebidere (*Oniscidae*). Fra Faaborgegnen skrives: „Langs et hegn i en bederoemark var de nærmeste 4—5 rækker begnavet. (Det meste af bladet manglede efter et skarpt, rent gnav). Langs hegnet fandtes mængder af bænkebidere. Opbevaret i glas åd de villigt af bederoer og hvidmelet gæsefod“ (J. Lindegaard).

Ørentviste (*Forficula auricularia*). Fra Århus skrives: „Angreb er iagttaget i bederoer i nogle rækker nærmest en hvedemark. Sprojtning eller pudring med parathion tilrådet“ (A. Diederich).

Kåltthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Bedelus (*Aphis fabae*) og ferskenlus (*Myzus persicae*). Fra Lolland-Falster skrives: „Ved gennemgang af frømarkerne omkring 23. maj fandtes ingen lus. Ferskenlus fandtes kun på ferskentræer i et par tilfælde.

Ådselbiller (*Blitophaga opaca*). Der har i intet tilfælde været tale om stærke angreb. Ca. halvdelen af indberetningerne nævner angreb, der karakteriseres som svage, og kun undtagelsesvis har man måttet gribe til bekæmpelse; i de øvrige indberetninger skrives, at angreb overhovedet ikke er set. Sindal: „Mange angreb — men uden betydning“ (Martin Christensen). Viborg: „Enkelte svage angreb af ådselbillelarver er iagttaget“ (O. Th. Nielsen). Holstebro: „Bekæmpelse af ådselbillelarver har været nødvendig i to tilfælde“ (A. Toft Andersen). Kibæk-egnen: „Kun få og svage angreb“ (H. Quistgaard Mortensen). Grindsted: „Det første angreb rapporteret d. 26. maj. ½ td. ld. op til et hegn (bederoer) stærkt raseret“ (J. J. Jakobsen). Sønderborg Amt: „Enkelte, men hidtil godartede angreb i bederoemarkerne“ (Erik Knudsen). Blangstedgaard: „Et begyndende angreb i den side af marken, der vender mod sidste års bederoemark, blev standset ved hjælp af 1 % blyarsenat“ (Hans M. Jepsen). Lammefjorden: „Kun svage angreb“ (H. Jensen). Stevns: „I en enkelt mark havde ådselbiller „afgnavet“ et hjørne af marken — nær ved gården. Sprojtning med parathion hjalp straks“ (Aage Madsen). Sydsjælland: „Overhovedet intet bemærket før de sidste dage i maj, da der har været angreb et par steder“ (P. Grøntved). Vestsjælland og Lolland: „Meget få angreb. Behandling har kun været nødvendig i enkelte tilfælde“ (Peter Lind).

Oldenborre (*Melolontha melolontha*). Se diverse skadedyr.

Runkelroe billen (*Atomaria linearis*). Fra Nordvestlolland skrives: „I begyndelsen af måneden stod enkelte roemarker med ødelagte rødder, og det viste sig, at det for det meste var runkelroe biller, der havde gnavet dem. En enkelt mark måtte sås om. Det synes, som om angrebene er stærkest, hvor man har roer efter roer“ (Jens Østergaard). Også i Sydsjælland er fundet angreb.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Roegnaveren (*Cneorrhinus plagiatus*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Atter i år træffer man stærke angreb i de samme egne, hvor dette skadedyr også de foregående år anrettede store ødelæggelser. De pågældende egne er først og fremmest Himmerland, store dele af Han Herrederne, Viborgegnen og egnen omkring Allingaabo. Derudover findes angrebene, omend i langt mindre omfang og styrke, i flere egne af landet. Om æglægningen skriver de fleste indberettere, at de observerede de første æg omkring midten af måneden.

I de ramte egne anvendes parathion i stor udstrækning i bekæmpelsen, og virkningen har været tilfredsstillende. Imidlertid har dog enkelte udtalt deres tvivl om behandlings effektivitet, da de et stykke tid derefter stadig fandt friske miner i bladene. I den varme periode midt på måneden fandt en livlig æglægning sted; den efterfølgende tid med køligere vejr bevirkede, at æglægningsvirksomheden gik langsommere for sig, og at æglægningsperioden blev trukket i langdrag. Kom man derfor for tidligt i gang med sprøjtningen, var giftvirkningen forsvundet, længe førend den kunne nå at ramme de senere udviklede larver, således at een sprøjtning til var påkrævet. Undersøgelser i marker med påståede svigtende virkning gav altid til resultat, at i de gamle miner fandtes dræbte larver, medens larverne i de nytillkomne miner var levende. Hjørring: „Der findes æg på et meget stort antal planter, så stærke angreb kan befrygtes. Enkelte landmænd sprøjter med parathion, så snart der ses den første minegang. Ideen synes at være efterfølgelsesværdig“ (H. Baltzer Nielsen). Han Herrederne: „Det ser ud til, at vi igen i år vil få kraftige angreb af dette skadedyr. Jeg bemærkede første gang æg d. 17. maj og miner d. 21. Sprøjtning med parathion vil igen blive almindelig i år, da de fleste havde gode resultater i fjor“ (R. Sørensen). Aalborg: „I de solrige dage omkring månedens midte blev der lagt et utal af bedefluææg. Det var meget vanskeligt at finde et blad, der ikke var besat med æg. I løbet af få dage — mellem den 15. og 20. maj — begyndte mineringen. En del marker er sprøjtede med parathion, og vækstforholdene har været gode, så det er tænkeligt, at de fleste marker slipper fra angrebene uden større mén. I den sidste regnrige trediedel af måneden er der ikke lagt ret mange æg, så første angrebsbølge vil sikkert nogenlunde hurtigt ebbe ud“ (J. Esp Sørensen). Nibe: „Der er usædvanlig mange æg på bladene, og der sprøjtes ofte med Bladan og parathion for udtyndingen“ (G. Heltoft). Hobro: „Alle bederoer her i området er stærkt angrebet af bedefluelarver. Der sprøjtes de fleste steder med parathion 6—800 g/ha“ (Poul Olsen). Østhim-

merland: „Findes i alle marker. Sprøjtning er i gang som aldrig før“ (P. Pedersen). Hadsund: „Jeg har aldrig set så mange æg på bederoebladene som i år, og jeg har endnu ikke set en mark, som er gået helt fri. Det ser ud til, at æglægningen i år foregår over en lang periode, nye æg og store larver findes ret almindeligt sammen. Sprøjtning foregår næsten systematisk i disse dage“ (K. Knudsen). Vesthimmerland: „Alle bederoemarker er i månedens sidste trediedel blevet stærkt angrebet af bedefluens larve. Der findes æg på praktisk taget alle planter“ (S. A. Ladefoged). Mors: „I øjeblikket findes æg i alle bederoemarker, men endnu er skaderne uden indflydelse på roernes vækst. Bekæmpelse med parathion kun foretaget i enkelte tilfælde“ (Engelhart Jensen). Viborg: „I visse dele af området har der været mange æg, men det synes, som æghobene har været mindre end i fjor — 1—3 æg, mens i fjor 3—4 æg i hobene. Der sprøjtes med Bladan mange steder, men det kniber at få sprøjtet på rette tidspunkt“ (Jens Dollerup). Allingaabro: „Meget stærke angreb i så godt som hver eneste bederoemark; der findes både æg, små og større larver samtidig. Der sprøjtes med god virkning“ (N. Engvang Hansen). Grenaa-egnen: „Der er talrige æg på bladene, men larveangrebene er foreløbig holdt nede med pudring med parathion“ (Chr. Sloth). Forsøgsstationen ved Ødum: „Der er observeret få, svage angreb. De første miner er bemærket ca. 25. maj“ (B. R. Bentholt). Ribe og Omegn: „Det synes, som om antallet er mindre og virksomheden svagere end vanligt — men meget svage angreb er almindelige“ (Aa. Buchreitz). Skærbæk og Omegn: „Lige først i maj sås æg af dette skadedyr på bederoer, og allerede 11. maj sås de første roer, der var mineret, og nu sidst i maj er næsten ingen bederoemarker fri for angreb af bedefluer. Sprøjtning er udført og synes også at hjælpe, især hvor parathionmidlerne har været tilsat lidt svovlkalk“ (Vald. Johnsen). Stevns: „Kun enkelte svage angreb“ (Aage Madsen). Skælskør-egnen: „Svage angreb har vist sig sidst på måneden“ (H. Wraae-Jensen). Sydsjælland: „Intet bemærket før i månedens sidste uge, hvor der forekom et par tilfælde. Larverne var da i bladene, og der var ret store miner“ (P. Grøntved). Lolland: „Kun svage angreb er iagttaget“ (Peter Lind). Nordvestlolland: „Angrebene er ikke stærke, men larver kan findes i mange marker“ (Jens Østergaard). Bornholm: „Der har kun været tale om spredte forekomster, både æg og larver kom først sent frem. De første miner omkring pinse“ (A. Juel-Nielsen).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). Om angreb på raps (se måneds-oversigten for vintermånederne og april) skrives fra Hads Herred: „De stærkt angrebne marker er kommet sig en del, men noget stort udbytte kommer de ikke til at give. De syge planter i de svagt angrebne marker kommer næppe til at sætte ret mange blomster. De står stadig små og forkrøblede i skyggen under de sunde. Symptomerne er konstateret på en enkelt agersenneplante i en hørmak“ (J. P. Skou). Viborg: „Stængelål i raps et par steder“ (A. P. Aidt). Holbæk-egnen: „Stængelål i raps konstateret mange steder“ (Chr. Christensen). Lammefjorden: „Stængelål i raps

almindelig, men skaden næppe så stærk som før antaget" (H. Jensen). Holtug Klint: „Det iagttagne angreb af stængelål på raps har sat planterne en hel del tilbage. Det ser dog ud til, at et rigeligt tilskud af salpeter har hjulpet en hel del" (Ernst R. Nielsen). Klippinge: „Stængelål konstateret i et par rapsmarker" (K. Iversen).

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*). Der meldes om stærke angreb i raps fra så godt som alle egne, hvor denne plante dyrkes. Billerne viste sig ikke i større tal før lige omkring 1. maj — altså kort før blomstringen tog sin begyndelse i de mildere egne af landet. Hvor der kun nåedes en behandling, var virkningen tilsyneladende ofte ringe, men skyldes i mange tilfælde, at man ikke har fået ram på de senere billeinvasioner, idet tilflyvningen til en mark finder sted over en længere periode. I de følgende citater nævnes undertiden, at DDT eller parathion har svigtet i bekæmpelsen; måske vil en del af årsagen kunne findes i ovennævnte forhold. Fra Hobro skrives: „I alle rapsmarker har der været angreb af glimmerbøsser. En sprøjtning med Bladan før blomstring virkede godt, men senere er de igen kommet en del glimmerbøsser, som sikkert kan nå at gøre en del skade, men af hensyn til bierne har vi ikke senere foretaget nogen bekæmpelse" (Poul Olsen). Himmerland: „Har huseret slemt i rapsarealerne fra før blomstringen og er vanskelige at komme til livs" (Kr. Knudsen). Vesthimmerland: „Alle rapsmarker har været ret stærkt angrebet, og pudring af disse har været nødvendig" (S. A. Ladefoged). Djursland og Mols: „Glimmerbøsser var ikke så talrige i begyndelsen af måneden, men tog til, da det gode vejr kom, og mange blev for sent opmærksomme på angrebet, idet blomstringen var begyndt i topkuddene, men da der i den sidste tid har været ret gunstige vejrforhold for blomstringen, klares situationen delvis af sig selv" (Karl S. Jørgensen). Århussejnen: „Stærke angreb var almindelige i raps umiddelbart før blomstringen" (A. Diederich). Kibæksejnen: „Enkelte rapsmarker har været ret slemt angrebet" (H. Quistgaard Mortensen). Rødding: „Alle rapsmarker har været angrebne. Pudring med Bladan-pudder har været af ringe virkning" (G. Nissen). Gram: „Pudring med DDT-midlet har ikke givet den ønskede virkning — måske på grund af de hyppige regnbyger" (A. Mortensen). Vis Herred: „Masser af biller i kålroefrø og raps" (N. A. Drewsen). Fyn: „Vel alle raps- og kålroefrømarker har været angrebet af glimmerbøsser. Pudring med DDT 1–3 gange fra jord og luft har gennemgående klaret det. Enkelte er dog kommet så sent med behandlingen, at halvdelen af skulpeanlæggene er odelagt. Mod sædvane synes DDT også at have haft nogen virkning på skulpe snudebillerne" (N. Chr. Stentoft). Vestfyn: „Svære angreb i raps. 300 g Bladan i 300 liter vand pr. td. ld. hjalp godt (når der ikke var alt for stærk solskin, syntes det)" (K. Brødsgaard). Nordøstfyn: „Glimmerbøssen har vist sig i stort antal i år i de korsblomstrede frømarker — trods bekæmpelse nogen skade" (H. Rasmussen). Aarslev forsøgsstation: „Gentagen pudring med DDT har holdt angreb nede i vinterraps" (Asger Larsen). Frederiksborg Amt: „Meget stærke angreb af glimmerbøsser

i vinterraps. Pudring med DDT havde god virkning" (W. Nøhr Rasmussen). Roskildeegnen: „Synes at have optrådt fåtalligt for blomstringen. Billerne har måske været mere forsinket af det kolde forår end afgrøderne. Har ingen alvorlige angreb set" (M. Greve). Holbækeegnen: „Glimmerbøsser og snudebiller meget slemme i raps i år. Selv efter pudring eller sprøjtning med parathionmidler fortsatte angrebene til langt hen i blomstringstiden" (Chr. Christensen). Høng: „Angrebene har ikke været særlig ondartede i raps her på egnen" (Stanley Jørgensen). Stevns: „Stærke angreb i korsblomstrede afgrøder. God virkning af DDT pudder" (K. Iversen). Skælskør-egnen: „Meget ondartede angreb, der overalt blev bekæmpet med DDT præparater" (H. Wraae-Jensen). Sydsjælland: „Ved månedens begyndelse, da vi havde en kortvarig varmebølge, kom der et stærkt angreb i rapsen, der stod umiddelbart foran sin blomstring. Der blev pudret af alle kræfter, men det kneb med at holde dyrene i skak. Det er blevet hævdet, at parathion i år har virket bedre end DDT; men jeg ved ikke, hvor meget der er om snakken; jeg har i hvert fald også set eksempler på god virkning af DDT og en blanding af dette og parathion" (P. Grøntved).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*). Der var i begyndelsen af måneden mange steder tilløb til stærke angreb, som dog blev delvis standset af indtrædende køligt vejr. Hvor det var nødvendigt, brugte man DDT og endog parathion i bekæmpelsen, og der har ingen steder været grund til at klage over svigtende virkning. Kun uopmærksomhed fra avlerens side behøver altså at bringe et angreb så vidt, at der må foretages en omsåning. Kær Herred: „Nogle angreb ca. 20. maj. Er overstået uden væsentlig skade" (P. Norup). Viborg: „Først i maj var der tilløb til ret svære angreb af jordlopper, men det regnfulde vejr senere i måneden synes at have haft en ugunstig indflydelse på lopperne, medens det har fremmet roernes vækst" (O. Th. Nielsen). Århuseggen: „Stærke angreb har været almindelige fra sidst i april. De fleste får dog nu pudret med DDT så betids, at større ødelæggelser undgås. Enkelte omplojninger har dog fundet sted" (A. Diederich). Nr. Nebel: „Der har været enkelte angreb af jordlopper, og i få tilfælde er der foretaget sprøjtning med parathion med godt resultat" (Magnus Poulsen). Sønderborg Amt: „Jordlopper findes almindeligt, men der pudres med DDT, og de er intet problem mere i vore kålroemark" (Erik Knudsen). Vestfyn: „Ingen skader — de bekæmpes overalt med DDT" (K. Brødsgaard). Stevns: „Angrebene har i år været meget svage selv med det varme og tørre vejr" (Aage Madsen).

Roegnauveren (*Cneorrhinus plagiatus*). Se diverse skadedyr.

Kålgallesnudebiller (*Ceutorrhynchus pleurostigma*). Fra Faa-borg skrives: „Ca. 3 td. ld. af en kålroefromark måtte omplojes på grund af stærke angreb af kålgallesnudebiller. 10—12 galler på hver plante med 1—2 larver i hver" (J. Lindegaard).

Skulpesnudebiller (*Ceutorrhynchus assimilis*) har adskillige steder anrettet stor skade i rapsmarkerne. Forsøgsstationen Aarslev: „Skulpesnudebiller er bekæmpet med god virkning i vinterraps med sprøjtning med Bladan på jorden, umiddelbart efter at billerne er slået ned“ (Asger Larsen). Faaborgegn: „Sammen med glimmerbøsser optrådte skulpesnudebiller i stort tal i rapsmarker først i maj måned“ (J. Lindegaard). Stevns: „Flere steder meget alvorlige angreb. Et enkelt sted er rapsskulperne endog nu begyndt at springe op. På grund af faren for biodelæggelser er der kun få steder udført bekæmpelse med parathion“ (K. Iversen).

Kålgalmuggen (*Dasyneura brassicae*). Der foreligger to beretninger om dette skadedyr. Stevns: „Der er iagttaget mange myg i rapsmarkerne. Flere steder er der om natten udført DDT-pudring. Skade på bier er ikke forekommet“ (K. Iversen). Forsøgsstationen ved Ødum: „I slutningen af maj sås de første „opsvulmede skulper“, der skyldes kålgalmuggens larver“ (B. R. Bentholt).

Kålfluelarver (*Cortophila brassicae*). Hjørring: „På månedens sidste dag konstateredes et meget slemt angreb af kålfluelarver. De angrebne planter var ofte besat med 4—6 larver“ (H. Baltzer Nielsen). Fyn: „Temmelig almindelig i år — og tidligt på vej — angreb på radiser og unge kålplanter“ (Erland Jørgensen). Endvidere er der set angreb i hvidkål sået på blivestedet ved Hundige.

Småfugle. Fra Samsø skrives: „Irisker gjorde flere steder betydelig skade i de tidligst såede kålroer, hvor de spæde planter pletvis blev trukket op, så delvis omsåning hist og her fandtes påkrævet. Senere angreb uden betydning“ (P. Riis Vestergaard). Fra Sønderborg: „I et par marker er fundet en betydelig fugleskade, idet spurve har trukket de spæde kålroer op og ædt bladene, hvorefter de små hvide stængler lå på jorden og sammen med talrige spor af spurve viste, hvorledes skaden var sket. Markerne måtte sås om“ (Erik Knudsen).

Kartofler.

Coloradobiller (*Leptinotarsa decemlineata*). Æglægningen begyndte d. 30. maj i Lyngby.

Industriplanter.

Jordlopper (*Longitarsus parvulus* og *Aphthona euphorbiae*). Tre indberetninger fra Sjælland melder om angreb. Stevns: „Ret antagelige angreb i en del marker, navnlig i udkanterne nær grøftekanter, volde etc. Angrebet satte ind samtidig med ukrudtssprøjtning, og en iblanding af Bladan i sprøjtevædsken gav god virkning“ (K. Iversen). Virumgaard: „I oliehorren har der i den første del af måneden været stærke angreb af jordlopper. På en stor del af planterne blev første bladpar totalt afgravid. Olie-

hørrer har lidt stærkt under angrebene og står flere steder meget tyndt. Værst er det gået ud over de trægest spirende sorter og senest såede marker. Der er pudret jævnlgt med Gesarol" (S. P. Lyngby Christensen). Nord-sjælland: „Enkelte stærke angreb i hør“ (P. Hartvig Larsen).

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Bladlus (*Aphididae*). På frugttræerne har angrebene hidtil været meget svage, og der er kun rapporteret et enkelt stærkt angreb. Konsulent A. Klougart skriver: „Der er efterhånden så mange gode bladlusmidler, så det nærmest er, hvor man overser dem eller er lidet omhyggelig, at bladlus stadig findes.“

Hindbær snudebiller (*Anthonomus rubi*). Fra Holbæk skrives, at det første angreb på jordbær sås allerede d. 20. maj (Henrik Nielsen).

Bøgeloppen (*Orchestes fagi*). Fra Jylland skrives, at svage angreb på æble er konstateret en del steder i erhvervsplantninger (Arne Sørensen).

Pærehvepsen (*Hoplocampa brevis*). Fra Sorø Amt skrives, at stærke angreb er set i erhvervsplantninger. Conference synes at være særlig eftertragtet (E. Christensen).

Barkbiller (*Anisandrus dispar*). Konsulent Chr. O. Tofterup, Slagelse, skriver: „Er set i en række træer, æbler på dværg i alder 6—10 år og kun 1 Graasten og Belle de Boskoop. Træerne er i hvert tilfælde døde ved knopbrydning. Alt tyder på, at træerne har været svækkede i forvejen, og at det ikke er billerne, der er den primære årsag til træernes død. Dette, at mere end 50 biller i nogle tilfælde har boret sig ind i samme træ, viser, at der har været noget ved træet, der har tiltrukket billerne, da der jo ikke findes biller i nabotræerne. Endvidere synes det almindeligt, at unge træer i nævnte sorter og på dværg er døde ved knopbrydning, uden at der er noget at se på træerne. Det vil være interessant at få oplyst, om det er almindeligt med sådanne forårsdøde træer, som sidste år var normale.“

Knopviklere (*Tortricidae*). Medens svage eller middelstærke angreb har været almindelige på frugttræerne i såvel småhaver som erhvervsfrugtplantninger, så er der kun blevet rapporteret få stærke angreb (i 3 af 27 indberetninger). Fra Skælskor-Slagelse skrives: „Der er blevet sprøjtet for lidt i småhaverne grundet på de lave frugtpriser“ (A. Sauer). Fra Hjørring Amt: „Det er mit indtryk, at viklerlarver på æble er meget almindelige i år, skønt jeg hidtil ikke har set nogen ødelæggende virkning. Jeg tror, æblernes prisbillighed har medført større ligegyldighed med sprøjtning i småhaver her. I flere tilfælde har jeg således hørt meddelelser om, at det ikke kan betale sig at sprøjte — også af folk, der hidtil har søgt at gennemføre en rationel frugttræpleje“ (Frode Olesen).

Den lille frostmåler (*Cheimatobia brumata*). Kun i 3 af 27 indberetninger karakteriseres angrebene på frugttræerne som stærke, i de øvrige skrives om svage eller middelstærke angreb. De stærkere angreb er særlig fundet, hvor man har forsømt at anvende virksomme bekæmpelsesmidler (sml. det under knopviklere meddelel).

Stikkelsbærmåleren (*Abraxas grossulariata*). Fra Uggeløse pr. Lyngby meldes om et ret kraftigt angreb i en stikkelsbærkultur. Det blev omgående standset med anvendelse af DDT (C. T. L. Worm). Fra Gram i Sønderjylland skrives, at middelstærke angreb var almindelige i småhaver (Wisti Raee).

Pæregalmyggen (*Contarinia pyrivora*). I Lyngby klækkedes mygene i perioden fra d. 18. april til d. 1. maj.

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Der foreligger kun 1 beretning om et lokalt, stærkt angreb, 2 beretninger karakteriserer angrebene som middelstærke, medens der i 18 skrives, at angreb ikke er set eller har været svage. Konsulent Klougart skriver: „Endnu har jeg ikke set noget slemt angreb, men på mange træer er småbladene ret stærkt fyldt med mider, som i godt varmt vejr kan formere sig op, og derfor må der anbefales påpasselighed.“

Køkkenurter.

Jordbærrål (*Aphelenchoides spp.*). 4 beretninger melder, at angreb ikke er set eller er svage, 8 skriver om middelstærke og 9 om stærke angreb. Fra Frederiksborg Amt skrives: „Mange steder har man i år taget fejl af vinterens virkning og kaldt det åleangreb. I småhaver er angreb almindelige, i erhvervshavebruget er antallet af stærkt angrebne planter formindsket en del i de sidste par år“ (C. T. L. Worm). Konsulent A. Klougart skriver: „J. A. Dybdahl er slemt medtaget de fleste steder. Det gælder nok om at holde folk til ilden med udlugning, så længe der ikke er tilstrækkelig 100 pct. sundt plantemateriale at få.“ Fra Holbæk: „Alle grader af åleangreb ses i enhver have. J. A. Dybdahl synes at være værst, men alle sorter kan iøvrigt findes angrebet“ (Henrik Nielsen). Fra Esbjerg: „Mærkeligt, som denne sygdom synes at brede sig, eller er det fordi symptomerne er mere kendt. „Blomkålssymptomerne“ ses meget sjældent, det almindelige er golde planter, eller planter, der kun har et enkelt kort blomsterskud og så den karakteristiske tilbageholdenhed af midteraksen foruden en mindre god udvikling af de udfoldede blade af J. A. Dybdahl“ (M. Sørensen). Fra Viborg: „Næsten i alle kolonihaver, hvor de til stadighed tager planter af egen kultur. Angrebene middel og enkelte steder stærke“ (Eli Fog-Petersen). Fra Gram: „Spangsbjergsorterne bærer ikke symptomer, men alle de andre“ (Wisti Raee).

Kålhtrips (*Thrips angusticeps*). Se diverse skadedyr.

Oldenborrer (*Melolontha melolontha*). Se diverse skadedyr.

Hindbærbillen (*Byturus tomentosus*). Der foreligger 4 indberetninger om talrig optræden af dette skadedyr.

Knoporme (*Agrotis* sp.). På Spangsbjerg forsøgsstation forekom middelstærke angreb på selleri (A. Thuesen).

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Fra Lammefjorden skrives: „Gulerodsfluen var fremme omkring d. 20. maj. Der sprøjtes forsøgsvis med forskellige kemikalier (DDT, parathion og hexaklor)“ (H. Jensen).

Prydplanter.

Tusindben (*Julidae*). Fra Viborg skrives, at tusindben åd to rækker *Primula veris* (Eli Fog-Petersen).

Snareorme (*Hyponomeuta* sp.). På Slagelse-Sorøegnen var tjørne- og mirabelhække mange steder godt besat med larver (A. Sauer).

Viklerlarver (*Tortricidae*). Fra Viborg Amt skrives, at roserne i haverne er angrebet af viklerlarver, enkelte steder i svær grad, men næsten overalt (Eli Fog-Petersen).

Den store frostmåler (*Hibernia defoliaria*). I månedens slutning forekom der et usædvanligt voldsomt angreb i Holbæk Amts plantage, hvor særlig birketræer blev aflovet på store arealer. En sådan masseoptræden af disse larver er ikke set i mange år. I selskab med frostmålerlarverne, men i langt mindre antal, forekom en anden målerlarve: *Himera pennata*.

Diverse skadedyr.

Kålthrips (*Thrips angusticeps*). 6 beretninger melder, at angreb ikke er set, i 6 karakteriseres angrebene som svage, og i 20 omtales stærke eller ligefrem ondartede angreb særlig på kålroer, men også i en del tilfælde på bederoer. Det skal bemærkes, at bederoer meget vel kan angribes, men at de symptomer, der er blevet tilskrevet angreb af kålthripsen, undertiden har vist sig at være resultatet af tægesugning. I et tilfælde gik det ud over gulerodder. Parathion er anvendt med godt resultat, og ejendommeligt nok omtaler nogle beretninger tilfredsstillende virkning af behandling med DDT, hvilket ikke stemmer med tidligere erfaringer. Fra Roskildeegnen skrives: „Har også optrådt meget tidligt og talrigt i særdeles mange tilfælde på kålroer, også på brun sennep i et enkelt tilfælde. Bladan har dog været i stand til at standse angrebet. I et tilfælde satte angrebet ind fra landevejsgrøften“ (M. Greve). Stevns: „Har været meget almindelig. Mange landmænd er ikke klar over, hvad det er, der holder deres roer tilbage, da de ikke kan se nogen jordlopper. DDT har virket godt mod disse skadedyr“ (Aage Madsen). Djursland og Mols: „Kålthrips har i år hærget

kålroemarkerne stærkt; der er stærkere angreb af dem end af jordlopper. Men de er bekæmpet effektivt både med DDT og Bladan" (Karl S. Jørgensen). Århusegnen: „Stærke angreb af kålthrips har i år været uhyre almindelig. Pudring eller sprøjtning med parathion har haft god virkning. Mange marker er dog blevet stærkt forsat i vækst, fordi angrebet til at begynde med ikke var så iøjnefaldende som f.eks. stærke loppeangreb, og fordi thrips for de fleste hidtil har været et ukendt skadedyr. I år er den blevet kendt af mange" (A. Diederich). Forsøgsstationen ved Ødum: „I begyndelsen af måneden var angreb af thrips meget almindelige i kålroer og kål. Ved anvendelse af DDT bekæmpedes angrebet effektivt" (B. R. Bentholt). Hads Herred: „Så mange og stærke angreb har jeg ikke før konstateret. Angrebene satte ind sidst i april og fortsatte til omkring midten af maj. Hvor man foretog bekæmpelse, så snart angreb var konstateret, kom afgrøden meget hurtigt over det, men hvor man har villet se tiden an, er det mange steder endt med omsåning. Angrebene er stærkest i nærheden af hør, men der er konstateret stærke angreb på ejendomme, hvor der aldrig har været hør. I modsætning til jordlopperne forsvinder thripsene ikke, fordi vejret bliver fugtigt og køligt. Ud fra de midler og metoder, der har været anvendt i bekæmpelsen, ser det ud til, at Gesarol er uden betydning, medens Bladanpudder virker en del. Det eneste, der har haft tilfredsstillende virkning, er sprøjtning med parathionmidler. Der er konstateret et enkelt angreb i gulerødder med hør som naboafgrøde" (J. P. Skou). Fra Hjørring skrives: „Har været usædvanlig mange steder på færde i år, mest i kålroer, men i enkelte tilfælde også i bederoer. Parathion blev anvendt i enkelte tilfælde og med øjensynligt held" (H. Baltzer Nielsen).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha*). De første sværmende biller blev iagttaget de første dage af måneden, men den største sværmning fandt dog sted lige omkring d. 15. I ingen egne af landet kunne der dog tales om en stor sværmning. Larveangreb forekom i byg og bederoer på Askov forsøgsstation (H. Agergaard) og på Røddingegnen (G. Nissen). Enkelte steder på øerne er også forekommet angreb i jordbær.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Angrebene har mange steder været særdeles alvorlige, og navnlig ser det ud til, at det ofte er gået slemt ud over bederoerne. Der udtales i mange beretninger tilfredshed med den foretagne lindan-behandling af udsæden. Brønderslev: „I ikke så få tilfælde mener jeg, at smælderlarver har forårsaget væsentlig skade i vårsædsmarker. I et par tilfælde har omsåning været nødvendig" (Harald Olesen). Øst-himmerland: „Angreb har været meget almindelige og stærke. Hortex o.l. har virket godt undtagen på meget løse humusarealer" (P. Pedersen). Morsø: „Ikke så omfattende odelæggelser i korn som sidste år. Mange kornarealer er dog i år tilsået med lindanbehandlet korn. I roemarkerne (særlig bederoer, men til dels også kålroer) er skaderne i år af større omfang end nogensinde tidligere. I 3 forsøg i byg med udsæd behandlet med 4 g Hortex pr. kg udsæd er angrebsprocenten følgende:

	angrebne planter	ialt planter pr. m ²
a. ubehandlet	5,1 %	278
b. 4 g Hortex umiddelbart før såning	1,7 %	291
c. 4 g Hortex behandling 10. januar (opbevaret ca. 2½ md. i tæt papirsæk)	2,0 %	287

I forsøgsled c var der tilsyneladende ingen skade på spireenergien efter opbevaring. Udsædens spireevne 10. januar 98 %. Hortex-behandlet korn efter 2½ md.s opbevaring 25. marts 95 % (Engelhart Jensen). Holstebroegnen: „Har også været slemme i år“ (P. O. Overgaard). Ulstrup: „Smælderlarveangreb i roerne har været væsentlig mere udbredt end tidligere år. I visse tilfælde er pletter på helt op til ½—¾ ha raseret så totalt, at ikke 5 % af planterne er tilbage. Graves en plante op, der står og „sover“, kan findes en 25—30 larver omkring roden. Anvendelse af Hortex o.l. er aktuell som aldrig før“ (H. P. Nielsen). Grenaaegnen: „Ved månedens begyndelse var angreb af smælderlarver ret almindelige, dog ikke mere end sædvanligt. En enkelt mark på lav jord var dog stærkt medtaget. Kornet er nu vokset fra angrebet, men det kan endnu gå ud over roerne“ (Chr. Sloth). Århus: „Smælderlarver har i år mange steder forårsaget fuldstændig ødelæggende angreb på korn“ (K. Toftegaard Andersen). Århus: „Angreb af smælderlarver har været meget almindelige i flere marker, det skønnes, at 20—30 % planter er ødelagt og i en enkelt mark 50 %. I nogle bederoemarkers har der været angreb, som vil medføre en mangelfuld plantebestand. Anvendelse af lindan-midler finder sted i betydeligt omfang, og jeg har ikke hørt om mangelfuld virkning“ (A. Diederich). Hads Herred: „Larverne har gjort en del skade på roemarkerne i den forløbne måned. I et tilfælde, hvor der for et par år siden var roer i den ene halvdel af skiftet og græs i den anden, var der meget tydelig forskel på angrebets styrke“ (J. P. Skou). Kibækegnen: „Angrebet har været slemt i år både i korn- og roemarkers, men hvor der er anvendt lindan-midler til pudring af udsæden, er skaden betydningsløs“ (H. Quistgaard Mortensen). Brande-Thyregod: „Talrige ret stærke angreb af smælderlarver udtynder bestanden i vårsædsmarker. Enkelte steder er omsåning foretaget. Anvendelse af 66-midler bør øges“ (P. Trosborg). Borris: „En mark på ca. 1 ha totalt raseret. Arealet blev pløjet for 2 år siden efter at have ligget med græs i mange år. Ellers kun svage, spredte angreb af smælderlarver“ (A. Madsen). Skjern: „I flere tilfælde ret alvorlige angreb, det er endnu ikke gået tilstrækkeligt ind i folks bevidsthed, at bekæmpelsen skal foregå før kornets såning“ (A. Ammitzbøl). Vejle Vesteregn: „Smælderlarver har i år på sine steder gjort stor skade. 666-midlerne fortjener større anvendelse, da de er gode“ (Arne Anthonsen). Nordfyn: „Atter i år hærger smælderlarverne i en del bederoemarkers og i værste tilfælde med næsten 100 %'s udryddelse af plantebestanden. Hvor iblanding af hexaklorpræparat i udsæden har været gennemført, er der sjældent forekommet angreb“ (Knud Sehested). Marslev: „Ret stærke angreb i forskellige kulturer flere steder“ (P. Bruun Rasmussen). Roskildeegnen: „Smælderlarver har optrådt i år mere ondartet end sædvanlig. Et forsøg med pudring af

sæden med lindan-midler viste for ubehandlet 24 planter pr. m og 13 % gnavede, medens behandlet viste 33 planter pr. m og 2 % gnavede. Et tilsvarende forsøg i bederoer viste ubehandlet 14 planter pr. m: 4 spring; behandlet 20 planter pr. m: $\frac{1}{10}$ spring. Kålroer sået i samme mark kom overhovedet ikke op. Senere omsået med bederoer pudret med Hortex, kommet pænt op" (M. Greve).

Roe gnaveren (*Cneorhinus plagiatus*). Der har været angreb i visse egne af Vendsyssel, Midtjylland samt på en lokalitet i Vestsjælland. Der synes at være nogen uoverensstemmelse med hensyn til erfaringerne i bekæmpelsen. Følgende beretninger er modtaget: Sindal: „Roe gnaveren har optrådt hist og her, et enkelt sted i endog meget stort antal. Billerne er sejglivede, og først efter 2 gange pudring med Bladan lykkedes det at slå angrebet helt ned" (Martin Christensen). Hjørring: „På flere ejendomme i sandede egne har kålroerne været angrebet af denne store snudebille. Vi har prøvet at bekæmpe med DDT, men måske hjalp regnvejret lige så godt. I eet tilfælde måtte der omsåning til" (H. Baltzer Nielsen). Tylstrup: Enkelte steder på egnen anretter denne bille stor skade i roemarkerne. Pudring med DDT synes at virke bedre end sprøjtning med Bladan" (Aa. Bach). Kibækengen: „Roe gnaveren er ved at være et ret almindeligt skade-dyr i roemarkerne, den optræder ofte sammen med jordlopper, den er heldigvis meget følsom over for DDT" (H. Quistgaard Mortensen). Brande-Tyregod: „Set et meget stærkt angreb i bederoer på meget let sandjord allerede først i maj" (P. Trosborg). Høng: „På en bestemt mark er der angreb hvert år, der er bederoer i marken. Billerne er meget grådige og æder al den overjordiske plantevækst" (Stanley Jørgensen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). Angrebene har ikke været nær så omfattende som de foregående par år. Kun en trediedel af de modtagne 63 indberetninger omtaler stærke angreb, og ofte er det endda kun angreb på enkeltlokaliteter, der er tale om. Hvor bekæmpelse har været nødvendig, har der været tilfredsstillende virkning af parathion, både til sprøjtning og til iblanding i giftklid. Spørgsmålet om lindan-midlernes virkning, når de bruges til behandling af udsæden, berøres af flere indberettere, og der synes at være tilfredshed med dem. Sindal: „Der var masser af stankelben tidligt i foråret, men ganske små. Vi havde ventet meget stærke angreb, men de er totalt udeblevet. Larverne er forsvundet af sig selv" (Martin Christensen). Hjørring: „Angrebene fortsatte i maj, og der skete her og der alvorlig skade, selv om angrebene i styrke på ingen måde kommer på siden af 1952" (H. Baltzer Nielsen). Salling: „Angrebene har ikke været nær så omfattende som sidste år" (Kr. Nielsen). Lemvigengen: „Der har indtil for en halv snes dage siden ikke været konstateret alvorlige angreb, men med det milde og fugtige vejr er angrebenes styrke taget til, og en bekæmpelse har mange steder været nødvendig. Overalt har bekæmpelsen vist sig næsten 100 % effektiv. En afpudsning af græsmarkerne synes at virke forebyggende. På en mark stod skellet mellem afpudset og ikke afpudset græs ganske tydeligt med henholdsvis intet og stærkt angreb" (P.

Dalgaard Frandsen). Holstebro: „Stankelbenlarverne begyndte på vintersæden allerede sent efterår og sidst på vinteren i tøvejr. Der er særdeles mange på vårsæden også, men det meget tørre vejr har jaget dem ned i jorden, hvor de har spist græs og græsrodder, og vårsæden har de ladet i fred. Det er kun på fugtig jord, at de har kunnet komme ovenpå og gøre vårsæden skade“ (P. O. Overgaard). Holstebro: „I enkelte kornmarker, hvor bekæmpelse ikke er foretaget, er der tyndet stærkt ud i bestanden“ (A. Toft Andersen). Aulum: „Med varmen blev angrebene mere almindelige, men dog ikke nær så udbredte og ødelæggende som de to sidste år“ (S. Nørlund Christensen). Randers Amt: „Her på egnen var ventet angreb af stankelbenlarver, men kun meget få steder har man haft nødig at foretage direkte bekæmpelse. Det forekommer sandsynligt, at midlerne mod smældere — som er brugt i stor udstrækning — har haft en hemmende virkning også på stankelbenlarverne“ (C. Rask Nielsen). Vejleegnen: „Både stærke og svage angreb i de efterhånden ikke så få roemarker efter grønjord“ (Vald. Ternvig). Brande-Tyregod: „Angrebene ikke af nævneværdig omfang sammenlignet med de seneste års angreb. Enkelte pletvise ødelæggelser af vårsæd og kålroer er dog iagttaget. Enkelte steder har virkningen af giftklid været langt bedre end virkningen af sprøjtning, men med forårets stærkt vekslende varme og kulde skyldes dette antagelig vejret på udstrøningstidspunktet“ (P. Trosborg). Grindsted: „Stankelbenene gik til angreb midt i måneden, dog med meget mindre styrke, end man havde ventet. Anvendelse af parathionklid har virket aldeles fortræffeligt, helt ned til 200 g pr. ha blandet i klid har været i stand til at slå angrebet helt ned“ (J. J. Jakobsen). Nr. Nebel: „Disse larver kunne findes i alle kornmarker efter græs. Indtrykket er, at angrebet har været meget mindre i år end sidste år. Der er foretaget bekæmpelse med såvel giftklid som sprøjtning. Resultaterne heraf varierer efter vejrforholdene. Iblanding af midler som f. eks. Hortex har været anvendt en del, og det ser ud til også med god virkning“ (Magnus Poulsen). Brørup: „Mange svage angreb og en del stærke. Særlig interessant er et stærkt angreb i kålroer efter hvede, og angrebet var værst, hvor hveden var bedst. Hveden blev mejetærsket, og halmen lå i 2 mdr., og da marken var fri for ukrudt, må det vel antages, at stankelbenet har lagt æg i halmen“ (K. Nielsen). Ribe og Omegn: „Ja, mange overalt i alle afgrøder efter grønjord. Enkelte angreb efter korn, hvor der har stået stor stub eller ligget halm. En kornmark i marsken, 3. års korn, gik fri i 1951 og 1952 (havre begge år), men ødelagdes i år. God virkning af parathion i klid og ved sprøjtning — dog mindst 500 g pr. ha (35 %). God virkning af 666 som forebyggende middel 250 g 20 % pr. 100 kg udsæd. Til roer slår 5 g pr. kg frø ikke til“ (Aa. Buchreit). Marskforsøgene i Ribe: „Ved såning blev al udsæd af korn og roer Hortex-behandlet. For kornets vedkommende tilsyneladende med god virkning, men vist ikke med 100 %'s sikkerhed. For roernes vedkommende var behandlingen virkningsløs, idet stankelbenlarverne nåede at ødelægge en hel del af det spirende frø under jorden. Da forholdet blev opdaget, blev der straks og med god virkning udstroet giftklid. Larverne har også været hårde i afgræsningsfemnerne, hvor de afgangede bladene, så de nøgne ranker blev

tilbage. Således også i et stammeforsøg med hvidkløver, hvor angrebet dog hurtigt blev slået ned med Bladan umiddelbart efter 1. slæt" (C. M. Kjellerup). Rødding: „Meget tidlige og meget almindelige var angrebene. Desværre var bekæmpelsen uhyre vanskelig i korn. Det gik særlig ud over byg, havren klarede sig meget bedre. Også mange grønjordsroer er blevet ædt, men her har bekæmpelsen med giftklid været let, fordi larverne kom frem" (Georg Nissen). Gram: „Angrebet blev ikke så stort som ventet ved at se de store mængder larver først i april, dog har angrebet været så stort, hvor der er sået roer efter græs, at arealet måtte sås om. De Hortex-bejdsede markers udsæd lider mindre skade end de øvrige" (A. Mortensen). Løgumkloster: „Enkelte stærke angreb i korn, mange svagere angreb. Sprøjtning med parathion og udstrøning af giftklid har virket fortrinligt, selv efter en meget kraftig tordenbyge virkede giftkliddet fortræffeligt" (Hans Jepsen). Nordfyn: „Enkelte lokale angreb er forekommet i korn efter græs og på lave arealer" (Knud Sehested). Faaborgegnen: „Mange steder kunne der efter grønjord træffes stankelben i vårsæd, men ingen steder har der været angreb af betydning" (J. Lindegaard). Sydsjælland: „Der har kun været få og ikke særlig ondartede angreb i år, og trods larvernes tidlige fremkomst var det først midt i maj, at angrebene blev synlige. Dette skyldes vel, at der først på dette tidspunkt blev tilstrækkeligt varmt for dyrene" (P. Grøntved).

Prosper Bovien og Ole Wagn.